

גליון קנין תורה

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

י"ל ע"י חבורת קנין תורה

בעזה"ש

נציבי חודש תמוז

הנגידים הנכבדים והמפוארים
משפחת קעמפלער שיחיו
לע"נ מו"ה יעקב ב"ר מנחם ע"ה

חבורת קנין תורה
ד'באבוב

אין הודעה וקנין אלא סודות

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שינון לחזרה

תמצית שקלא וטריא עם ביאורים והערות
מס' ערכין דף כז. עד דף לא.

ערכין גליון ו'

פ' בלק - פינחס
תשפ"ה

שינון לחזרה

עמוד א'
שאלות ותשובות
עמוד ט"ו

הקשו בגמ', למה איצטריך לזה שהבעלים נותנין חומש, הרי
ב' טעמים אחרים יש למה הבעלים פותח תחילה; (א) אידי
דהשדה חביבה עליו, מוסיף ופודה אותה יותר משאר אדם. (ב)
מצות גאולה באדון הוא קודם למכירה, כדלמדנו במס' בכורות
(דף י"ג.) דילפינן מדכתיב ואם לא יגאל ונמכר בערכך, אלמא
מצות גאולה קודמת למכירה.

תירצו, דהדא ועוד קאמר. חדא דאידי דחביבה עליה טפי
ופריק לה, ועוד מצות גאולה באדון היא, ועוד שהבעלים נותנין
חומש ושאר כל אדם אין נותנין חומש.

מעשה באחד שהקדיש שדהו מפני רעתה

תנן במשנתנו, מעשה באחד שהקדיש שדהו מפני רעתה –
שהיתה יציאתה מרובה על השבח. אמרו למקדיש, פתח אתה
ראשון לפדותה. לתנא קמא; אמר הבעלים, הרי היא שלי באיסר.
לרבי יוסי, לא אמר ב'איסר', אלא הרי היא שלי ב'ביצה', שהקדש
נפדה בכסף ובשוה כסף. אמר לו הגזבר, 'הגעתיך' – הרי היא
שלך, נמצא מפסיד איסר ושדהו לפניו.

וביארנו בגמ', דאין לומר שנחלקו תנא קמא ורבי יוסי אי שוה
כסף ככסף, דרבי יוסי סובר שוה כסף ככסף ולכן היה יכול
לפדותה בביצה, ורבנן סברי שוה כסף אינו ככסף ולכן נפדית
באיסר דוקא. דהא קיימא לן במס' בבא קמא (דף ז.), דילפינן
מדכתיב 'ישיב' לרבות שוה כסף ככסף, ואפילו סובין.

אלא מסיק הגמ' דלכילי עלמא שוה כסף ככסף, והכא נחלקו
אם פודין בדבר שאין בחומשו שוה פרוטה. לתנא קמא, הוצרך

פרק שמיני – המקדיש שדהו

סדר פדיית שדה אחוזה בזמן שאין היוכל נוהג

תנן במשנתנו, המקדיש שדה אחוזה בזמן שאין היוכל נוהג,
ובא לפדות שדהו, אומר לו הגזבר להמקדיש, פתח אתה ראשון
בכמה אתה רוצה לפדותה.

הקשו בגמ', דתנן במשנתנו ש'אומרי' לבעלים לפתוח
ראשון, דמשמע שאין כופין לבעלים, ואילו בברייתא שנינו
ש'כופין' את הבעלים לפתוח ראשון. תירצו בשני דרכים; (א)
הא דתנן 'אומרי', היינו נמי כופין. (ב) מעיקרא 'אומרי' לו, אי
צאית צאית, ואי לא כופין אותו.

תנן במשנתנו, שלכן המקדיש פותח תחילה, משום ריוח של
הקדש. שהרי הבעלים נותנין חומש, וכל אדם אין נותנין חומש.

⁶ פרש"י, דלהכי נקט צדקה אחוזה 'צדקה שאין היוכל נוהג', דזמן שנוהג אין
צריך לשואלו צדקה תפדנה, שהרי דמיה קלוצין צית כור צי' סלע. אצל זמן
שאין היוכל נוהג שנפדה בשויה, אומרים לבעלים לפתוח ראשון משום ריוח של
הקדש, שאם הבעלים יפדנו הרי הוא מוסיף חומש, משא"כ שאר צי' אדם
שגואלו שאינו מוסיף חומש.

וצתום' (ד"ה המקדיש) הוסיפו, דאיירי כשאין יוצל נוהג, אצל הוא זמן הצית,
לאז איכא רווחא להקדש. דאי שלא זמן הצית, מחללו אם יצא אפילו לנחלה
על שוה פרוטה לפי שאין צו ריוח להקדש, דלא צוד אזיל כדמבאר לקמן (דף
כ"ט.). ומצינו זמן שיש צית אצל אין היוכל נוהג, זמן שגלו ישראל, דצעינן 'כל
ישיבה עליה'.

⁷ הטעם למה כופין צו, הוא משום חשש תקלה שיהנו אחרים ממנו; תוספות
ד"ה מאי.

להשתתף עמו, איירי בדליכא אדם שאמר מ'. וכן הא דתנן שאם חזר בו הבן כ' ממשכנין מנכסיו עד עשר, איירי בדליכא בן ל'.

אבל הקשו מהא דאמרו שאם חזר בו של עשר, מוכרין אותה בשויה, ונפרעין משל עשר את המותר, ולמה אין הבן כ' גם כן צריך להשתתף עמו. ואין לומר דאיירי המשנה בדליכא בן כ', דאם כן למה אמרו במשנתנו 'נפרעין משל עשר' ולא קתני 'נפרעין ממנו'. ומדקתני משל עשר, מכלל דאיכא אחרינא.

אלא תירץ רב חסדא, דלעולם איירי המשנה כשיש כאן בן י' ובן כ' ובן ל' ובן מ' ובן נ'. והא דאמר רב חסדא שהבן נ' חולק עם הבן מ' בהעשר שבין ל' ומ', איירי כאשר חזרו בבת אחת. והא דתנן במשנתנו שהבן נ' אין צריך לשלם אלא עשר, איירי כאשר חזרו בהן בזה אחר זה. דהשתא כאשר חזר הבן נ', אומר לגזבר הרי הנחתי לך ליקח ארבעים מהבן מ'. ואם כן כאשר חזר בו אחר כך הבן מ', נמצא דהוא לבדו עשה ההפסד שממ' עד ל'.

וכן מבואר בהא דשנינו בברייתא, שאם חזרו כולן כאחד, משלשין ביניהם. ולכאורה קשה דהא תנן במשנתנו דממשכנין מנכסיו עד עשר, אלא לאו שמע מינה כדרב חסדא, והברייתא איירי כשחזרו כולם כאחד, והמשנה איירי כשחזרו בהן בזה אחר זה.

יש שלא שנו דברי רב חסדא כמימרא בפני עצמו, אלא לישוב על סתירת המשנה וברייתא. דהא תנן במשנתנו 'חזר בו של עשר מוכרין אותה בשויה, ונפרעין משל עשר את המותר', הרי מבואר שאין הבן כ' צריך להשתתף עמו. אבל בברייתא שנינו, שאם חזרו כולן כאחד, משלשין ביניהם. ועל זה תירץ רב חסדא דלא קשיא, אלא הברייתא איירי כשחזרו בבת אחת, והמשנה איירי כשחזרו בהן בזה אחר זה.

¹ לפי זה נמצא, דשלשה ראשונים נשכרין, ושנים אחרונים נפקדין. לדוגמא, אם חזרו כולם ומכרה גזבר בחמש סלעים, נמצאו פחותין מ"ה סלעים, ואם כן יתן: (א) הבן נ'; י' שלו לגזבר, מ"ה שהספיק בן מ' על בן ל' יתן חצי, מ"ה שהספיק בן ל' על בן כ' יתן שליש, מ"ה שהספיק בן כ' על בן י' יתן רביעית, ומחמש שפחתו מן עשר יתן חומש דהיינו סלע. (ב) הבן מ'; יתן חצי מהי' שציוו לזן ל', ושלש של צין הבן ל' לזן כ', רביעית שצין בן כ' לזן י', ומחמש שפחתו מן עשר יתן חומש. (ג) הבן ל'; יתן שליש של ציוו לזן כ', ורביעית שצין בן כ' לזן י', ומחמש שפחתו מן עשר יתן חומש. (ד) הבן כ'; יתן רביעית שציוו לזן י', ומחמש שפחתו מן עשר יתן סלע. (ה) הבן י'; יתן רק סלע דהיינו חומש ממה שפחתו מ' עד לסכום שנמכר.

המקדיש לפדות באישר דוקא, משום דאיכא בחומשו שוה פרוטה. אבל רבי יוסי סובר שהיה אפשר לו לפדות גם בביצה, אף על פי שאין בחומשו שוה פרוטה.

ומסיים המשנה, דנמצא שהבעלים מפסיד אישר ושדהו לפניו. והא דקתני סתמא 'מפסיד אישר' ולא 'מפסיד ביצה', היינו כתנא קמא ולא כרבי יוסי.

דף כ"ז ע"ב

האיך נפדית כשיש כמה בני אדם שרוצין לפדותו

תנן במשנתנו, אם אמר אחד 'הרי היא שלי בעשר סלעים', ואחד אומר 'בעשרים', ואחד אומר 'בשלשים', ואחד אומר 'בארבעים', ואחד אומר 'בחמשים'. אם חזר בו זה של חמשים, ממשכנין מנכסיו עשר סלעים. ואם חזר בו גם זה של ארבעים, ממשכנין עשר סלעים מנכסיו, נמצא עתה ביד גזבר עשרים. ואם חזר בו גם זה של שלשים, ממשכנין עשר סלעים מנכסיו, נמצא עתה ביד גזבר ארבעים. ואם חזר בו גם זה של עשר סלעים, נמצא עתה ביד גזבר ארבעים. ואם חזר בו גם זה של עשר סלעים, מוכרין אותו בשווי, ונפרעין משל עשר ההפרש שבין הסכום שאכן נמכר בו השדה לבין עשר סלעים.

אמר רב חסדא, לא שנו דאין ממשכנין מנכסיו בן נ' אלא עשר סלעים, אלא כשבן מ' במקומו עומד ואינו חוזר בו. אבל אם חזר בו גם זה של ארבעים, משלשין ביניהם הכ' סלעים הפחותין מנ' ועד שלשים; דבן נ' יתן ט', ובן מ' יתן ה' ודא באותן י' שאמר בן נ' יותר על בן מ' לא שייך בר מ' בהדיה בפסדא. אבל בהגך י' שהוסף בן מ' על בן ל', כיון שהבן נ' גם כן נתרצה בה – דיש בכלל חמשים ארבעים – גם הוא צריך לשלם חציה).

והקשו עליו מהא דתנן במשנתנו, שאם חזר בו של מ' ממשכנין עשר מנכסיו. ולכאורה קשה, למה ממשכנין אותו עשר, הוה לן לשלש ביניהם, והבן מ' לא יתן אלא ה', והבן נ' גם כן יתן עוד ה' – חצי מאותו עשר.

מתחילה תירצו, דמשנתנו שנקמה שחזר בו בן מ', לא איירי בגוונא קמיייתא שהיה אחד שאמר חמשים, אלא איירי באופן דלא היה אדם שאמר נ', ומשנתנו מילי מילי קתני. וכן הא דתנן שאם חזר בו בן ל' ממשכנין מנכסיו עד עשר ואין הבן מ' צריך

² כיון שנאמירמו שיתן חמשים עבור השדה כבר נתחייב ליתנו, ד'אמירמו לגזבה ממסירמו להדיוט'; רבינו גרשום.

כשבין הבעלים ובין אחרים רוצים לפדותו

תנן במשנתנו, אם הבעלים אומרים בעשרים וכל אדם אומרים בעשרים, הבעלים קודמין מפני שהם מוסיפין חומש.

אם לאחר שאמרו הבעלים עשרים, אמר אחד 'הרי היא שלי בעשרים ואחת', הבעלים נותנין על כרחן כ"ו. דאין נותנים לבן כ"א, הואיל ואמרו בעלים עשרים ועולה החשבון עם החומש לכ"ה, ואם יתנוהו לבן כ"א נמצא הקדש מפסיד. אבל הבעלים יתנו על כרחן אותו סלע שהוסיף זה על הקרן, וגם כ"ה דידהו. אבל על סלע שהוסיף זה, אינם צריכים להוסיף חומש.

וכן אם אמר אחר שרוצה ליתן כ"ב, הבעלים נותנין כ"ו. ואם אמר אחר שרוצה ליתן כ"ד, הבעלים נותנין כ"ט. ואם אמר אחר שרוצה ליתן כ"ה, הבעלים נותנין ל', ויבואר להלן דהיינו רק כשרצו הבעלים ליתן קצת יותר מכ' דעולה חשבון קרן וחומש קצת יותר על כ"ה שאמר האחר.

ואם אמר אחר שרוצה ליתן כ"ו, אז אין כופין את הבעלים ליתן יותר, כיון שקרן וחומש שאמר מתחילה הם פחותים מכ"ו. אבל אם רצו הבעלים ליתן ל"א ועוד דינר, הבעלים קודמין ויחבאר להלן למה יתן עוד דינר.

• ממשנתנו מבואר, דליתן לבעל הבית לפדות את השדה משום שמוסיף חומש, עדיף מליתנו לאחר אף שמוסיף יותר על הקרן. אבל לענין מעשר שני, שגם בן הדין שאם בעל הבית פודה מעשר שני שלו מוסיף חומש, ואילו אחר הפודה אינו מוסיף חומש דכתיב **וואם גאל יגאל איש ממעשרו חמישיתו יוסיף עליו**. ותנן במס' מעשר שני, שאם בעל הבית אומר בסלע ואחר אומר בסלע ואיסר – שמוסיף על הקרן, אף על גב דבעל הבית בעי למיתב מפי' והחומש סלע הוי דינר, ודינר הוי עשרים וארבעה איסרי, זה שאומר סלע ואיסר קודם, מפני שמוסיף על הקרן.

^פ ש'חומש' הוא חומש מלכך, ולא מלגיו.

^י נותנים לבעלים, כיון דאין יכולים להחליטו לאחר משום הפסד דהקדש וזריזין הבעלים לקבלו. וממילא אם לא יוסיף מה שהוסיפו אחרים, הוי כמו גזל כיון דנזכרת שוה יותר, דמעות החומש אינו מן הפדיון; שפת אמת.

^י שהרי כופין הבעלים לתת דמים שאמר האחר, והחומש על מה שאמר הוא, דקתני שהבעלים נותנין כ"ו כ"ז; תוספות ד"ה למימרא.

^פ לכאורה קשה דמאי קושיא הוא, הא דתנן במשנתנו שיקדמו הבעלים הוא משום שגם הם מוסיפין על הקרן כשנותנין כ"ו - שנותנין האחד יותר על העשרים, והחומש נשכיל הקרן. ושם הוא מקשה כן, מאי שנא שכופין הבעלים לתת דמים שאמר האחר והחומש על מה שאמר הוא, דקתני שהבעלים נותנין כ"ו כ"ז, אלז נמעט שני אין לנו כופין את הבעלים שיתנו סלע ואיסר עס

תירצו, דהכא בפדיון שדה מהקדש, דחומשא רווחא דהקדש הוא, חומש עדיף. ואילו התם גבי מעשר שני חומש רווחא דבעל הבית הוא, שהרי בין קרן בין חומש הכל שלו והוא יאכל הכל בירושלים, ואין לנו בו אלא מצות פדייה, שלא יאכלנו בגבולין בלא פדיון, ועיקר פדייתו בקרן היא, אף על גב דלמעשה נותנים פחות לא איכפת לן, שהרי ביתירות דמיו אין נהנה אלא הוא.

• על הא דתנן במשנתנו שאם אחד אומר כ"ה כופין בעל הבית ליתן שלשים, הקשו בגמ' למה אין הבעלים יכולים לומר בא אחד במקומינו, שרוצה ליתן כמותינו. דבשלמא עד השתא כפו הבעל הבית משום פסידא דהקדש, אבל השתא שהאחר גם כן מוכן ליתן כ"ה, למה כופין לבעל הבית.

מתחילה תירצו, דאיירי כשאמרו בעלים שיתנו עשרים ועוד דינר, דמטי חושבנא דקרן וחומש לכ"ה סלעים ודינר, ולכן אם יתנוהו לזה שאמר כ"ה, איכא פסידא להקדש, הלכך כופין לבעל הבית.

אבל הקשו על זה, דאם כן ליתני ברישא דמשנה להדיא שאמרו הבעלים שרוצין ליתן עשרים ודינר. ואין לתרץ דכיון דלא הוה אלא דינר, לא דק למתני דינר אלא חשבון הסלעים. דהא קתני בסיפא, דבאופן שאחד אומר כ"ו, אם רצו הבעלים ליתן שלשים ואחד ודינר, בעלים קודמין. וכיון דנקט דינר בסיפא, אלמא דק בדינרין.

אלא תירץ רבא, דאיירי ברישא דמשנה כשאמרו הבעלים שרוצים ליתן כ' ועוד פרוטה, ובפרוטות לא דק.

• על הא דתנן במשנתנו, שאין הבעלים מוסיפין חומש על מה שכופין אותם ליתן משום דהוסיף אחר על הקרן רק על מה שאמרו הם ליתן, אמר רב **הפדא** דהיינו רק כשלא שמו ג' בני אדם את הקרקע כמה שאמר זה האחר. אבל אם שמאוה שלשה בדבריו של זה, מוסיפין בעלים חומש על עילויי בעל כרחו.

וכן שנינו בברייתא, **לבית שמאי**, מוסיפין על עילויי של אחר, ולבית הלל, אין מוסיפין. ולכאורה קשה דהיכי דמי, אי לא נישום

החומש, דהא קתני של סלע ואיסר קודם, ולא קתני הבעלים נותנין חמשה דינרים שהוא קרן וחומש ואיסר; תוספות ד"ה למימרא.

^פ ועוד מעט יותר לחומש על הדינר שאמר מתחילה שהוא חלק מן הקרן, אלז ללא דק רש"י לפרש כסוס מיעוט זה; הפלאה שבערבין.

^י ולא צעין עשרה, ואף על גב דשומא דהקדש צעי עשרה דלאמרינן בנהדרין (דף ג.) הקרקעות תשעה וכהן, הכא נזכר קא משמע לן דכיון דלאמרי ג' כמו שאמר האחר, לא מהדרין אעשרה, ויוסיפו חומש על העילוי.

ואם החרים את כולם ולא שייר לעצמו כלום, אמר רבי אליעזר שאינם מוחרמים.

ילפינן שאין אדם יכול להחרים כל נכסיו, מזה דכתיב בפסוק **אך כל חרם אשר יחרם איש לה' מכל אשר לו מאדם ובהמה ומשדה אחוזתו וכו'**, (א) **'מכל' אשר לו**, ולא כל מטלטלין אשר לו, (ב) **מאדם**, ולא כל עבדים הכנענים שיש לו, (ג) **ובהמה**, ולא כל בהמה שיש לו, (ד) **משדה אחוזתו**, ולא כל שדה אחוזתו.

ויליף רבי אליעזר מדכתיב **'אך'** שהוא מיעוט, שאפילו אם החרים בדיעבד, אינן מוחרמים.

ואיצטריך למעט כל אלו שאינו יכול להחרים את כולן; דאי כתב רחמנא **'מכל אשר לו'**, הוה אמינא כל דאית ליה לא לחרים, אבל מין אחד יכול להחרים כולו. לכן כתב רחמנא **'מאדם'** ולא כל אדם, שאפילו ממין אחד אינו יכול להחרים כולו.

ואי כתב רחמנא רק **'מאדם'** הוה אמינא דוקא עבדיו אינו יכול להחרים כולן, כיון דלא סניא ליה בלא מי שיעשה עבודה בשבילו. אבל שדה דסניא ליה שיהא ארים לאחרים ויקבל שדות למחצה ולשליש ולרביע, יכול להחרים את כולן, לכן כתיב גם **משדה אחוזתו**.

ואי אשמעינן הני תרתי, הוה אמינא דוקא משום דהכא חיותא והכא חיותא, אבל מטלטלין יכול להחרים כולן, לכן כתיב נמי **מכל אשר לו** ולא כל אשר לו – דהיינו מטלטלין.

והא דכתיב **בהמה** איצטריך להא דשנינו בברייתא, דילפינן מ**בהמה** דמה בהמה יש לו רשות למוכרה אף כל שיש לו רשות למוכרה, אבל אין אדם יכול להחרים בנו ובתו ועבדו ושפחתו העבריים ושדה מקנתו, כיון דאין לו רשות למוכרה. ואף דבתו הקטנה יש לו רשות למוכרה ואם כן יהא אדם יכול להחרים בתו הקטנה, אלא דילפינן מדכתיב **בהמה**, מה בהמה יש לו רשות למוכרה לעולם, אף כל שיש לו רשות למוכרה לעולם, מה שאין כן הני.

הקרקע שהוא שוה יותר, מאי מעמא דבית שמאי. אלא על כרחך איירי דנישום לכמו שאמר האחר, ולכן צריכים הבעלים להוסיף חומש גם על זה.

אבל הקשו בגמ', דאם כן נמצא דרב חסדא אמר דבריו כשיטת בית שמאי. תירצו בב' דרכים:

(א) לעולם איירי הברייטא כשלא נישום, ובית שמאי מחמירין שאפילו לא נישום צריך להוסיף חומש על עילוי של האחר. אבל גם בית הלל מודים דהיכא דנישום צריכים הבעלים להוסיף חומש על עילוי של אחר. ואמר רב חסדא דבריו אליבא דבית הלל.

(ב) לעולם איירי הברייטא כשנישום, וצריך להפוך דברי הברייטא דבית שמאי אומרים אין מוסיף, ובית הלל אומרים מוסיף, ורב חסדא סבירא ליה כבית הלל. אמנם תירוצן זה נדחה, דאם כן למה לא נמנה ברייתא זו גבי קולי בית שמאי וחומרי בית הלל.

• תנן במשנתנו שאם אמר אחד הרי היא שלי כ"ז אין כופין את הבעלים, אלא דאם רצו להוסיף עד שלשים ואחד ודינר הבעלים קודמין. וביארו טעם הדבר למה אין כופין הבעלים, משום דיכול לומר בא אחר במקומינו, שרוצה ליתן יותר משהיה עולה הקרן וחומש שאמר הוא.

אלא דעל הא דאמרו שאם רצו הבעלים משלם ל"א ועוד דינר, הקשו בגמ' למה צריך ליתן עוד דינר. תירץ רב ששת דהכי קאמר, אם רצו בעלים מעיקרא – בשפתחו ראשון ליתן חשבון המוגיע לאחד ושלשים ודינר, והיינו כגון שמתחילה אמר עשרים ואחד, דנמצא שנותן סך הכל בין הקרן וחומש כ"ז ודינר, וכיון שהאחר מוסיף ה', נמצא שאם יתנו לו השדה יהא צריך ליתן ל"א ודינר, כופין הבעלים לפדותו. דאם היו נותנין השדה להאחר שאמר כ"ז, נמצא שנפסד הקדש דינר ממה שאמרו הבעלים תחלה. אבל אם לא אמרו הבעלים תחלה אלא עשרים ונמצא שהאחר רוצה ליתן יותר, אומר הגזבר להאחר 'הנעתיק'.

דף כ"ח ע"א

מחרים אדם צאנו

תנן במשנתנו, מחרים אדם מקצת צאנו, בקרו, עבדיו ושפחותיו הכנענים, שדה אחוזתו, ואומר 'הרי הן חרם', ונותנן לכהן.

^א השתא לפי הס"ד ה"ה נמי דהוה מצי למיפק, והלא שדה מקנתו יש לו רשות למוכרה עד היוצא; יקר/פחות שבערבין.

שלא יבזבו נכסיו להדיוט

תנן במשנתנו, אמר רבי אלעזר בן עזריה, מה אם לגבוהי אין אדם רשאי להחרים כל נכסיו, על אחת כמה וכמה שיהא אדם חס על נכסיו שלא יבזבזם להדיוט.

והקשו בגמ', דלכאורה היינו כרבי אליעזר: שאמר דאינו יכול להחרים כל נכסיו לגבוה. תירצו דאיכא בינייהו הא דאמר רבי אילא, דבאושא התקינו שהמבזבז לעניים אל יבזבו יותר מחומשי'. דרבי אלעזר בן עזריה אית ליה דרבי אילא, דהא אתא לאשמועינן שיהא אדם חס על נכסיו. אבל רבי אליעזר לית ליה דרבי אילא, ואי בזבז טובא לא איכפת לך, כל זמן ששייר לעצמו רק מקצת, בדומה דחרם.

מעשה באחד שביקש לבזבז יותר מחומש, ולא הניחו לו חבריו, דהיינו רבי ישבב. וי"א שרבי ישבב ביקש לבזבז יותר מחומש, ולא הניחו לו חבריו דהיינו רבי עקיבא.

אין אדם מחרים דבר שאינו שלו

המחרים בנו, ובתנו, ועבדו ושפחתו העבדים, ושדה מקנתו, אין מוחרמין, שאין אדם מחרים דבר שאינו שלו.

כהנים ולוים שהחרימו

נחלקו תנאי במשנתנו בכהנים ולוים שהחרימו:

לרבי יהודה: בין כהנים ובין לוים אין מוחרמין.

לרבי שמעון, הכהנים אין מוחרמין, שהרי החרמין שלהן דכתיב כל חרם בישראל לך יהיה, וכיון דלכהנים הוא, מה הנאה בכך אי הוה מחרים, הרי הוא עצמו יזכה בו? ואין צריך ליתנו לכהן אחר. אבל הלויים מוחרמין, שהרי אין החרמין שלהן.

¹ דלף חרמי כהנים יש להן קדושת הגוף; תוספות ד"ה דמנו.

² ואין לומר דבא לאשמעינן דגם להדיוט הדין כן, דקל וחומר זה פשוט הוא, וצודאי אית ליה לתנא קמא נמי קל וחומר זה; מוצל מאש.

³ דגמרינן מיעקב דכתיב וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך, ומרי עישורין היינו חומש.

⁴ יתבאר להלן ששדה חרמים נריך ליתנם לכהן שבאותו משמר, וא"כ אם החרים כהן שדהו כשאין במשמרתו צלמח נריך ליתנה לכהן שבאותו משמר, ואינו יכול לזכות בו לעצמו, ורק לרווחא דמילתא אמר הכי, שהרי אם החרים כהן שדהו אינו חרם דכתיב 'אחוזת עולם הוא להם', ואע"ג דגבי לוים הוא דכתיב מסתמא לכהנים נמי הכי הוא. ואם החרים הכהן מטלטלים למאן דמקיש להלן מטלטלין לקרקע פשיטא דאינו יכול להחרים, אלא אפילו למאן דלא מקיש, כזה שפיר החרמים שלהן, מדאמרן נותנו לכל כהן שירצה; תוספות להלן ע"ב ד"ה כמאן.

אמר רבי, נראין דברי רבי יהודה בקרקעות דלוים אין מוחרמין, שנאמר כי אחוזת עולם היא להם. ונראין דברי רבי שמעון שהלוים מוחרמים במטלטלין, שהרי אין החרמים שלהן, הלכך אי מוחרמי מטלטלין חיילא עליהו חרם, ויהבי להו לכהנים.

• לרבי יהודה, כהנים אין מוחרמין, לפי שחרמין שלהן. לוים אין מוחרמים מקרקעי משום דכתיב כי אחוזת עולם היא להם. והא דאין מוחרמים אף מטלטלי, היינו משום דכתיב מכל אשר לו ומשרדה אחוזתו, מקיש מטלטלין לקרקעות, מה קרקעות של לוי אינן מוחרמין, אף מטלטלין כן.

לרבי שמעון, הא דלוים מוחרמין מטלטלי, מובן, דאמאי לא. אבל לכאורה קשה למה מוחרמין מקרקעי, הא כתיב אחוזת עולם היא להם. תירצו, דעל כרחך הא דאמר רבי שמעון שלוים מוחרמין, היינו דוקא מטלטלין.

ולפי זה, הא דקתני בסיפא 'אמר רבי נראין דברי רבי יהודה במקרקעי ודברי רבי שמעון במטלטלי', דמשמע אבל בקרקעות אין נראין דבריו, מכלל דאקרקעות נמי פליגי. צריך לפרש דהכי קאמר רבי, נראין דברי רבי יהודה לרבי שמעון בקרקעות, שאף רבי שמעון לא נחלק עליו אלא במטלטלין, אבל בקרקעות מודה ליה.

דף כ"ח ע"ב

איזה כהנים זוכים במתנות כהונה

רבי חייא בר אבין אמר, איזה כהנים זוכים במתנות כהונה אלו:

(א) החרים מטלטלין, נותנן לכל כהן שירצה שנאמר כל חרם בישראל לך יהיה, ולאחרן קאמר ליה רחמנא, וכל זרעו בכלל.

(ב) החרים שדותיו, נותנן לכהן שבאותו משמר שנאמר כשדה החרם 'לכהן' תהיה אחוזתו, וגמר גזירה שוה 'לכהן' 'לכהן' מוגזל הגר דנותנן לכהן שבאותו משמר. וגזל הגר ילפינן מדכתיבי' לה' לכהן, קנאו השם ונתנו לכהן שבאותו משמר. אבל אינו נותנו לכל כהן שירצה, דכתיב מלבד איל הכיפורים אשר

¹ דכתיב צפרשת הגזל, ואם אין לאיש גזל, והרי בישראל אין לך אדם משראל שאין לו גזל, אלא איירי בהגזל את הגר ונשבע והודה, ואחר כך מת. דמשלם קרן וחומש לכהן, ואשם למזבח. ואמרין במס' צבא קמא (דף ק"י). 'האשם' זה הקרן, 'החומש' זה החומש, 'מלבד איל הכיפורים' זה איל אשם שמביא על שבעת שקר שנשבע.

חזקיה בר בילוטו שמע דינים אלו שאמר רב חייא בר אבין, ואמרו לפני רבי אבהו. הקשה לו רבי אבהו, וליקוש מטלטלי דהרם לקרקעות דהרם דהא כתיב **מכל אשר לו ומשדה אחוזתו** ולימא דליתבו נמי מטלטלין לכהן שבאותו משמר, ולא לכל כהן שירצה.

אמר לו חזקיה, והרי תלוי הוא במחלוקת תנאים במשנתנו דנחלקו בזה רבי יהודה ורבי שמעון, דרבי יהודה מוקיש קרקעי למטלטלי, ורבי שמעון לא מוקיש. ורבי חייא אזיל כרבי שמעון דלא מקשינן.

דף כ"ט ע"א

דין חרמי כהנים

תנן במשנתנו, חרמים שהחרים כדי לתתם לכהן, אין להם פדיון לתת תמורתם דמים לכהן דהא כתיב **לא ימכר ולא יגאל**, אלא נותנים אותן עצמם לכהנים.

בבביתא שנינו, דכל זמן שהן בבית בעלים הרי הן כהקדש לכל דבריהן ויש בהן מעילה, שנאמר **כל חרם בישראל קדש קדשים הוא לה'**. אבל מכיון שנתנן לכהן, הרי הן כחולין לכל דבריהן כשאר ממונו של כהן, שנאמר **כל חרם בישראל לך יהיה**.

סתם חרמים

נחלקו תנאי במשנתנו בסתם חרמים שלא פירש אם יהא חרם לכהנים, או לבדק הבית; לרבי יהודה בן בתירא, סתם

יכפר בו עליו הרי ככהן שבאותו משמר הכתוב מדבר. והכי קאמר קרא, לכהן המכפר בו באיל הכפורים, יהא קרן וחומש.

(ג) שדה היוצאה לכהנים ביובל, נותנה לכהנים שבמשמר שפגע בו יובל.

נסתפקו בגמ', מה הדין כאשר פגע יום הכיפורים של יובל – שבו יוצא השדה לכהן – בשבת, דמשמרות מתחלפות, ויש משמר היוצא ומשמר הנכנס, לאיזו מהם יתן השדה.

ואמר רבי חייא בר אמי בשם 'חולפנא', שנותנה למשמר היוצא, לפי שברשותו התחיל היובל אמש.

רב נחמן בר יצחק הביא ראייה דבתר התחלה אזלינן מהא דשנינו בבביתא, הואיל ושנת מ"ט התחיל שביעית ושנה של אחריה יובל, נמצאת אתה אומר שאחד יובל ואחד שביעית משמטין ביום אחד – שביעית משמטת הלואה כספים, ויובל מכירת קרקעות. אלא שהיובל משמט בתחילתו, ושביעית משמטת בסופה.

וחקשו על הברייתא דקאמר 'אלא שהיובל וכו'', דאדרבה, טעמא דשניהם משמטים כאחד הוא משום דשביעית משמטת בסופה ויובל בתחילתו, דהשתא אשתכח דבין השמשות של ערב שנת יובל נפקא שביעית, וההיא שעתא תרויהו משמטין. אלא צריך לומר 'מפני שהיובל וכו'' שהברייתא מפרש הטעם, דלחכי משמטין כאחד 'מפני שהיובל בתחילתו ושביעית בסופה'.

הא דשביעית משמטת בסופה, נלמד מדכתיב **מקץ שבע שנים תעשה שמטה**. אלא הא דיובל משמט בתחילתו קשה, דהא כתיב **ביום הכיפורים תעבירו שופר בכל ארצכם**, הרי מבואר דאינה משמטת אלא ביום הכיפורים ולא מתחלתה.

תירצו, דהא מני רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה היא דאמר במס' ראש השנה (דף ה:), דמראש השנה הוא דחייל יובליה.

" ויש גורסין 'חולפנא' כדליתא בעירובין דף ס"ז. אמר רב נחמן בר אמי משמיה לחולפנא ופירש"י ששמע מרבו ורבו מרבו.

" דיליף מדכתיב 'וקדשתם את שנת החמשים שנה' דלכאורה מיותר הוא, כיון דכבר כתיב 'וספרת לך שבע שנות שנים וכו'', והעברת שופר תרועה חדש השביעי צעשור לחודש', וממילא יודע אני שהיא שנת החמשים. אלא משום דכתיב 'ציום הכיפורים', הוה אמינא שאינה מתקדשת אלא מיום הכיפורים ואילך, לכן כתיב 'וקדשתם את שנת החמשים', מלמד שמתקדשת והולכת מתחילתה. מכאן אמר רבי ישמעאל דנו של רבי יוחנן בן ברוקה, דאף שמראש השנה עד יום הכיפורים לא היו עשדים נפטרינן לצמיהן דכתיב 'תעבירו שופר',

והדר 'וקדשתם דכור צאריך', מכל מקום לא היו משתעבדין לאדוניהם דכתיב 'וקדשתם את שנת החמשים'. אלא לכולין ושומין ושומחין ועטרוניהן דראשיהן [אם ראה עטרה צראש להראות שלא חפזין. כיון שהגיע יום הכיפורים, תקעו בית דין בשופר, ונפטרו עשדים לצמיהן ושות חוזרות לצעליהן.

ומש"כ רש"י נחמל סוגיין שניתנת למשמר המשמר ציום הכיפורים, היינו אליבא דרבנן דסבירא להו דמיום כיפורים חל יובל. אבל לרבי ישמעאל דמתחיל היובל צראש השנה, ניתנת למשמר המשמש צראש השנה, ולפי"ז ספיקת הגמ' יהא צראש השנה שחל להיות בשנת ולא יום כיפורים; משנה למהלך ה' ערכין פ"ד ה"ד. [אבל הביא שם צום המזרחי שפירש, דאף לרבי ישמעאל שחל יובל מראש השנה, כיון שאין השדות חוזרין אלא ציום כיפורים, ניתנת למשמר המשמש ציום כיפורים. וכן משמע ברש"י פ"ר בחוקמי (כו, לא) שפירש דניתנת למשמר של יום הכיפורים, אף שצפ"ר צהר (כה, י) נקט כרבי ישמעאל].

" אבל חרמי דקד הבית יש להם פדיון, דודאי אדעתא הכי אחרמיהו, דהא אין ראוי לצדק הבית אלא מעות ולא החפצים.

אחווה, דהא שדה חרם לגבי כהן אחווה היא². עכשיו שאני מוחזק בה תהא שלי, שהרי דין הוא אם בשל אחרים אני זוכה ואם היה ישראל מקדיש שדה אחווה כשיגיע יובל תתחלק לו³, בשל עצמי לא כל שכן. אלא ילפינן מדכתיב גבי מקדיש שדה אחווה כשדה חרם, לכהן תהיה אחווה⁴, דלכאורה מה למדנו שדה אחווה משדה חרם, מעתה הרי זה בא ללמד ונמצא למד; מקיש שדה חרם דכהן לשדה אחווה של ישראל, מה שדה אחווה שהקדיש ישראל וגאלה אחד מן הכהנים, תצא מידו ביובל ותתחלק לכל בני המשמר וכדילפינן לעיל דאחווה שלו ואין זו שלו, אף שדה חרמו של כהן יוצאה מתחת ידו ומתחלקת לאחיו הכהנים.

חכמים ילפי לדין זה מדהוה ליה למיכתב 'חרם' וכתוב 'תחרם', ילפינן מינה שתייהם, הן דסתם חרם לכהן והן דשדה חרם שהקדישה יוצאה מתחת ידו כשדה אחווה. ורבי יהודה בן בתירא לא משמע ליה למידרש חרם 'תחרם'.

• **רבי יהודה בן בתירא** דילף מכל חרם קדש קדשים הוא לה' שסתם חרמים לבדק הבית, ילף שחרמים חל על קדשי קדשים ועל קדשים קלים כדברי רבי ישמעאל במשנה דלהלן.

• **רב פסק** דהלכה כרבי יהודה בן בתירא דסתם חרמים לבדק הבית. והמעם למה שביק רב רבנן ועביד כרבי יהודה בן בתירא, מתחילה אמרו דהוא משום דבברייתא שנינו איפכא, דלרבנן סתם חרמים לבדק הבית, ולרבי יהודה בן בתירא סתם חרמים לכהנים.

אבל לכאורה אכתי קשה למה שביק רב המשנה ועביד כברייתא. ואין לומר דמשום הברייתא הפך רב גם גירסת המשנה, דלרבי יהודה בן בתירא סתם חרמים לכהנים, ולרבנן סתם חרמים לבדק הבית. דלמה יהפוך המשנה מפני הברייתא, אדרבא הוה ליה להפוך הברייתא מפני המשנה.

אלא מסיק הגמ', שרב גמר מרביה דמשנתנו משבשתא היא. ולפי זה, הא דקאמר רב הלכה כרבי יהודה בן בתירא, ולא אמר הלכה כרבנן, היינו, דלפי גירסתנו בהמשנה גרסינן להפוך שלרבי יהודה בן בתירא סתם חרמים לבדק הבית, הלכה כרבי יהודה בן בתירא.

• מעשה היה באדם בפומבדיתא שההרים נכסיו. אמר לו רב יהודה, קח ד' זוזי וחלל עליהם נכסים המוחרמים, וזרוק המעות לנהר, וכך יהיו הנכסים מותרים לך. הרי מבואר דסבירא ליה לרב

²² כדכתיב 'כשדה חרם לכהן תהיה אחווה'.

חרמים לבדק הבית, שנאמר כל חרם קדש קדשים הוא לה'. לחכמים, סתם חרמים לכהנים שנאמר כשדה חרם, לכהן תהיה אחווה משמע דסתם חרם ניתנת לכהן.

חכמים דרשי הא דכתיב כל חרם קדש קדשים הוא לה' דבא ללמד שהחרם חל אף על בהמות שהן קדשי קדשים ועל קדשים קלים, אף שאינו שלו, ובאופנים אלו:

אם היה נדר – שאמר 'הרי עלי עולה', והפריש בהמה לנדרו, ואחר כך החרימה, הואיל והוא חייב באחריותה אם מתה או נגנבה, נמצאת דהבהמה שלו היא. והוא יקריב את הבהמה לנדרו, ונותן כל דמיה לכהן וואף דחרמי כהנים אין להם פדיון, הא ודאי אית ליה פדיון, דלא גופא איחרם דלאו ידידה הוא, אלא שוויות הבהמה הוא דהחריס.

ואם נדבה היא דאינו חייב באחריותה אם מתה, ודאי לא חייל חרם על כל שוויות הבהמה, דהא לאו ידידה הוא כלל שהרי אין חייב באחריותה אם מתה או נגנבה. אלא חייב ליתן לכהן את מובת הנאה שיש לו בה. כיצד, אם אמר 'שור זה עולה' והחרימו, אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשור זה להקריבו עולה שאינו חייב בה וכלומר, אדם שאינו חייב עולה אם ימצא בוול, שנוטלו להקריב דורון לקונו. וזו היא מובת הנאה שיש לו בה, שהרי אם תאבד השור אינו מפסיד, אלא שלא הקריב דורון לקונו, הרי שהפסיד העלאת עולה זו שאינו חייב בה, וכאותן דמים יתן זה לכהן.

בכור בהמה טהורה, בין תם בין בעל מום מחרימין אותו. והנה הבכור גופו אינו מוחרם, שהרי אינו שלו אלא לכהן. אלא אומדין כמה אדם רוצה ליתן בבכור זה ליתנו לבן בתו או לבן אחותו שהוא כהן²³, ואותה מובת הנאה יתן הבעל הבית לכהן בשביל החרם.

• **רבי יהודה בן בתירא** סבירא ליה דסתם חרמים לבדק הבית מדכתיב כל חרם קדש קדשים הוא לה', ומדכתיב כשדה חרם, לכהן תהיה אחווה²⁴ ילף הא דשנינו בברייתא, ישראל שהחריס שדה ונתנה לכהן שהיה באותו משמר, ואחר כך הקדיש חכהן השדה, לא יאמר חכהן הואיל וכשיגיע יובל אם לא אפדנה אני מיד גזבר ויגאלנה אחר תתחלק לכהנים ביובל, כדין מקדיש שדה

²³ והא דכתיב 'כל חרם ישראל לך יהיה' דהיינו לכהנים, איירי כשפירש קן. ומסתבר ליה לאוקים קרא ד'כל חרם קדש קדשים לה' צמחיס סתם, דמסתבר שרצון האדם וספך דעמו שהיו נכסיו לשמים; שישמ"ק צסס הרא"ש.

²⁴ דוקא נקט בן 'צמו' וכן 'אחווה' כהן, והיינו שהנותן ישראל הוא. אבל אין לומר בן 'צמו' או בן 'אחיו' כהן, דאם כן נמצא שהנותן הטובה הנאה גם כן כהן הוא. וכיון שהבכור ראוי לו עצמו, לא היה ראוי ליתן לאדם שכן כדי שיתן הבכור לקרובו, דנראה כ'כהן המסיע צבית הגרנות' לדוש ולזכות כדי שיתנו לו תרומותיו ששכרו, ואשמך דלא שקיל צמורת תרומה, אלא צמורת שכן.

קנין תורה

ומבחינתא זו קשה לשניהם – בין לרב יהודה ובין לעולא, דהא מבואר דאין שדה חרמים נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג, ואם כן לא חל החרם של אותו אדם בפומדייתא כלל.

תירצו, דבמקרקעי אכן אין חרם נוהג בזמן הזה, כדכתיב **בצאתו כיוכל כשדה החרם**. אבל במטלטלי נוהג חרם אף בזמן שאין יובל נוהג.

ואף דמעשה דפומבדיתא במקרקעי נמי הוהיה, מכל מקום מקרקעי דהוצה לארץ כמטלטלי דארץ ישראל דמי.

שיטת רבי ישמעאל

תנן במשנתנו, **דרבי ישמעאל** למד דינו של חכמים במשנה דלעיל שהחרמים חלין על קדשי קדשים וגם על קדשים קלים, ממקום אחר. דכתוב אחד אומר **גבי בכור כל הבכור אשר יולד וגו' הזכר תקדיש' לה' אלקיך**, וכתוב אחד אומר **אך בכור אשר יבוכר לה' בבחמה לא יקדיש' איש אותו וגו'**. הרי אי אפשר לומר 'תקדיש' שהרי כבר נאמר 'לא יקדיש', וכן אי אפשר לומר 'לא יקדיש', שהרי כבר נאמר 'תקדיש'. אלא צריך ליישב הפסוקים כך: אתה יכול להקדיש בכור 'הקדש עליו', דהיינו להעלותו בדמים ויתן טובת הנאתו לכהן. ואי אתה מקדישו הקדש מזבח, שיהא שם זבח אחר חל עליו.

והחכמים דכבר דרשו דין זה שחרמים חלין על קדשי קדשים וגם על קדשים קלים מדכתיב **כל חרם קדש קדשים הוא לה' ילפי מ'אל תקדיש' ללאו**, שאם מתפיסו לבכור לשם זבח אחר, עובר בלאו.

ומהפסוק 'תקדיש' ילפי להא דשנינו בברייתא, **מזין לנולד בכור בעדרו שמצוה להקדישו לשם בכור ואף על פי שהוא קדוש מאליו**, שנאמר **הזכר תקדיש**.

אבל **רבי ישמעאל** חולק על דין זה, דוכי אם לא יקדישו לא יהא קדוש, הרי קדושתו מרחם הוה. וכיון דאף כשאינו מקדישו הרי הוא קדוש אינו צריך להקדישו, ולא סבירא ליה הך דרשה.

הדרן עלך פרק המקדיש שדהו

יהודה סתם חרמים לבדק הבית והם הקדש, ולכן היה מועיל להם פדיון. דאם היה סתם חרמים לכהן, הרי אין להן פדיון אלא היה צריך ליתנם לכהן.

והא דאמר לו לחללו על ד' זווי, היינו אליבא ד**שמואל** דאמר הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה, מחולל. ואף דשמואל לא אמר אלא שאם עשה כן בדיעבד הרי הוא מחולל, אבל לא אמר דלכתחילה רשאים לעשות כן. היינו רק בזמן שבית המקדש היה קיים דיש פסידא להקדש כשמחללו באופן זה, אז היה אסור לכתחלה. אבל בזמן הזה דליכא בית המקדש וליכא פסידא להקדש אלא איסורא הוא דרביעא עלייהו, אפילו לכתחלה נמי יכול לעשות כן לפדותה על פחות משוויה.

והא דלא אמר לו רב יהודה לחללו אפילו על שוה פרוטה, היינו משום שרצה לפרסומי מלתא. ואם היה עושה כן רק על פרוטה, לא היה מיפרסמא מילתא.

אמר **עולא**, אם הייתי שם הייתי נותן כולם לכהנים. והיינו משום דקסבר **עולא** סתם חרמים לכהנים.

שנינו בברייתא, שדברים אלו אין נוהגין אלא בזמן שהיובל נוהג, ולא בזמן הזה; (א) עבד עברי, שנאמר **עד שנת היובל יעבוד עמך**. (ב) שדה אחוזה, שנאמר **ויצא כיוכל ושב לאחוזתו**. (ג) בתי ערי חומה – דבזמן שאין היובל נוהג לא כייפינן ליה ללוקח אם בא מוכר לגאלה אפילו בתוך שנה, דכתיב **לא יצא כיוכל**. (ד) **רבי שמעון בן יוחאי** הוסיף אף שדה חרמין, דכתיב **והיה השדה בצאתו כיוכל קודש לה' כשדה החרם**. (ה) **רבי שמעון בן אלעזר** הוסיף, 'גר תושב' שקיבל עליו שלא לעבוד עבודה זרה אבל אוכל הוא נבילות – שיהא ישראל מצווה להחיותו, שאינו נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג. וביאר **רב ביבי** דיליף ליה מגזירה שוה 'טוב' 'טוב', דכתיב בעבד עברי **כי טוב' לו עמך**, וכתיב בגר תושב **לא תסגר עבד אל אדוניו וגו' עמך ישב בקרבך במקום אשר יבחר באחד שעריך כטוב' לו לא תוננו**.

²⁰ דין שדה אחוזה שמהא נגאלת בגירוע, אינו נוהג בזמן שאין היובל נוהג, אלא אם ירצה הלוקח להחזירה לו צדמים שירצה מחזיר, ואם לאו אין כופין אותו. וכן דין מקדיש שדה אחוזה לגאלו צד סלעים אינו נוהג בזמן הבית ואין היובל נוהג – כגון משגלו שצט ראונו וגד שצטלו היובלות – שאין נגאלת אלא בשויה.

²¹ הכי מוקמינן לה במסכת גיטין (דף מ"ה).

²² דהאמר 'אחרמניהו לכולהו נכסי', צין מקרקעי וצין מטלטלי; רבינו גרשום.

²³ ורבי ישמעאל דריש להך דקרא ד'כל חרם קדש קדשים לה' כרבי יהודה בן צמירא דסתם חרמים לצדק הבית; שיטמ"ק אות י"ב.

(קדושין דף ד.) ויצאה חנם אלו ימי נערותה, בתו שאינה מכורה אינו דין שלא תימכר.

דף כ"ט ע"ב

פרק תשיעי – המוכר שדהו

המוכר שדהו בזמן שהיובל נודה

תנן במשנתנו, המוכר את שדהו בזמן שהיובל נודה, אינו מותר לגאול פחות משתי שנים מוזמן המכירה, שנאמר במספר שני תבואות ימכר לך ודרשינן מדכתיב 'שני תבואות' בלשון רבים, שצריך המוכר להשאירה ביד הלוקח לפחות שתי שנים.

ודייקו בגמ' דלא קתני שהמוכר שדהו בשעת היובל 'אינו גואל' דליתיה משמע אינו דין שיכופו את הלוקח להחזיר לו בפדיון בפחות משתי שנים. אלא קתני 'אינו מותר לגאול', אלמא דאיסורא נמי איכא בגאולה זו, והלכך אסור למוכר אפילו להראות זוזין ללוקח, כדי שייטב בעיניו להחזירה לו.

ולא רק המוכר עובר בעשה אם הוא עושה כן כדכתיב במספר שני תבואות ימכר לך, אלא אפילו לוקחיה נמי קאי בעשה אם מחזירה למוכר, דכתיב במספר שנים אחר היובל תקנה, דמשמע שתהא קנויה לו השדה שתי שנים. ואי מהדר ליה לפני שתי שנים, עובר בעשה.

המוכר שדהו בשנת היובל עצמה

נחלקו אמוראי בדין המוכר שדהו בשנת היובל עצמה; לרב, השדה מכורה ויוצאה ביובל, וזה הלוקח איבד מעותיו. לשמואל, אינה מכורה כל עיקר, והמעות חוזרין. ויליף כן שמואל מקל וחומר, דמה שדה המכורה כבר קודם היובל, יוצאה ביובל, שדה שאינה מכורה אינו דין שלא תימכר.

הקשו בגמ', וכי לרב לא אמרינן קל וחומר בכי האי גוונא. הא שנינו בברייתא, דילפינן שאין אדם מוכר את בתו כשהיא נערה מקל וחומר, דמה בתו המכורה כבר יוצאה בימי נערות וכדתינא

תירצו, דהתם אתי הקל וחומר שפיר משום דבתו שמכר בקטנותה ויצאה בת חורין בסימני נערות, שוב אינו יכול למוכרה לעולם^פ, הלכך יציאה גמורה היא ואיכא למימר קל וחומר דאינו מוכרה כשהיא נערה. אבל שדה היוצאה לבעלים ביובל, כיון שיכול לשוב ולמוכרה אחר היובל אם ירצה, הלכך בשנת היובל נמי רשאי למוכרה, ויוצאה לו בחנם.

• שנינו בברייתא דדרשינן הפסוק במספר שנים אחר היובל תקנה וכו' במספר שני תבואות ימכר לך. לפי רוב השנים תרבה מקנתו ולפי מעט השנים תמעט מקנתו וכו':

אחר היובל – משמע אחר היובל מיד, שנים תקנה, שאם תקנה שדה, תהא בידך שתי שנים בעל כרחו של מוכר ואפילו הוא רוצה לפדותה, מלמד שמוכרין סמוך ליובל. וילפינן שמוכרין אף מופלג מן היובל, דכתיב לפי רוב השנים שיהיה עד היובל תרבה מקנתו תמכרנה ביוקר שהרי עד היובל תהא קנויה לו אם לא יפדנה. ולפי מעוט השנים שאם נשאר מעט שנים תמכרנה בזול, כדי שלא תונה את חבירך. ומסיים הברייתא, דבשנת היובל עצמה לא ימכור אדם את שדהו, ואם מכר אינה מכורה.

הרי לכאורה מבואר בברייתא בשמואל, שהמוכר בשנת היובל אינה מכורה כל עיקר.

תירץ רב, דפירוש הברייתא הוא שאינה מכורה למספר שני תבואות – שלא תשהה ביד הלוקח כלום, שהרי באותה שנה עצמה לוקחה המוכר מידו. אבל מכורה היא לכך שיאבד מעותיו.

הקשו בגמ', שאם באמת חל המכירה, למה לא תשאר השדה ביד הלוקח שתי שנים לאחר יובל, ורק אחר כך ישוב לבעליו מחמת היובל שכבר עבר עליו. דהא שנינו בברייתא, שאם אכלה שנה אחת לפני היובל, משלימין לו שנה אחרת אחר היובל.

תירצו, דהתם כאשר נמכר שנה לפני יובל, כיון דנחית לאכילה שהרי קודם היובל התחיל לאוכלה, הלכך מקיימינא ליה

^פ אצל לאחר שמי שנים אם רוצה לפדותה פודה בעל כרחו של לוקח, ומתן לו לפי מה שמכרה, כדכתיב 'וחשכ את שני ממכרו', שמחשכ כמה שנים משמכרה עד היוצל ומחלק הדמים לפי השנים. והיינו כגון אם מכרה קודם היוצל עשר שנים צעזער ליתרין, נמצא שמכר פירות של כל שנה ושנה צליטרא – שהרי סתם מכירה אינה אלא עד היוצל. הלכך אם שהתה ציד לוקח ה' שנים ואחר כך צא מוכר לגאולה, מנכה לו לוקח ה' ליתרין – ליתרא לכל שנה שאכלה, שכן עלה חשבון כשיצא מתחילה.

^{פפ} דסד"א דדוקא מוכר ראוי הוא שיעצור בעשה לפי שצא לגאולה בע"כ, אצל אם יתראה הלוקח שיפדנה המוכר לא קאי בעשה; שיטמ"ק צס"ה הרא"ש.

^{פפ} כך פי' רש"י, לפי מה דלמרינן (במס' קדושין דף י"ח.) שאין אדם מוכר צמו לשפחות אחר שפחות דנפקא לן מ'צנגדו צה', דכיון שצגד צה שמכרה לשפחות שוב אינו יכול למוכרה. נוע"י צתום' (ד"ה התם) שהציאו דצאמת מחלוקת מנאים הוא שם צמס' קדושין אם אפשר למכור צמו לשפחות אחר שפחות, ומ"מ יתכן לפרש כרש"י משום דצאמת פסקין כרצי שמעון שהדין קן.]

קנין תורה

המעוות לשם פקדון. לשמואל, מעוות מתנה, דאדם יודע שאין קדושין תופסין באחותו, וגמר ונתן לשם מתנה לא.

• **רב יוסף** ביאר הטעם למה במוכר עבדו בחוצה לארץ קנסין ללוקח שיוציא העבד לחירות, ומפסיד לוקח, שאין המעוות חוזרין. ולמה לא קנסו למוכר שיהיו מעוות חוזרין ויוציאו מוכר לחירות. דהיינו דומה לעכבר הגונב ומניח בחור, שאם לא היה לו חור להניח בו לא היה גונב, הלכך נמצא שהחור הוא הגנב דקא גניב ליה. והכא נמי אם לא היה המוכר מוצא לוקח, לא היה מוכרו.

אבל הקשה לו **אבוי**, והרי בלי העכבר, החור מאין לו הגניבה. ואם כן נמצא שהעכבר הוא הגנב.

תירץ **רב יוסף**, דמסתברא היכא דאיתיה לאיסורא – דהיינו לוקח שהעבד אצלו – קנסין.

שנת שדפון וירקון, שנת שביעית, נרה או הובירה

תנן במשנתנו, המוכר שדהו שאינו מותר לגאול בפחות משתי שנים, והיתה שנת שדפון וירקון, או שנת שביעית, אין שנה זו עולה לו למנין שתי שנים, דהא **שני תבואות** כתיב, והיינו דשתי שנים הראויין לתבואה תשעה ביד לוקח.

אבל אם היתה שנה הראויה לתבואה, אמנם חלוקה נרה (וחרשה אבל לא זרעה) או הובירה (שהניחה בורה, שאפילו ניר לא עשה בה) איהו אפסיד אנפשיה, ועולה לו במנין שתי השנים.

והנה לכאורה כיון דקתני שאם הובירה חלוקה לגמרי מכל מקום עולה לו למנין שתי שנים, לא איצטריך לאשמעינן דאם נרה שעולה לו למנין. אלא אשמעינן דבאופן שגרה, אין חלוקה יכול לומר תן לי בנוסף לדמי הפדיון, אף דמי הניר שהשקעתי בתוך השדה. קא משמע לן דלא אמרינן כן, ואינו נותן אלא דמי פדיון השדה.

^א מיהו לפי האמת שהוכחנו דהכא במוכר שדהו ציול המעות חוזרים, ולא אמרינן דהוה מתנה, דלא דמי למקדש אחותו, לפי שאדם יודע שאין קדושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשם מתנה. אבל במוכר שדהו שנת הייבול אין העולם נקראין כן [והרי גם רב סבירא ליה בלמא דמכורה ויולאה; שיטמ"ק נ"ג דה"ה] ולא גמר לשם מתנה; תוספות ד"ה דלמא.

קרא כדכתיב **שני תבואות**. אבל הקונה בשנת הייבול, כיון דלא נחית לאכילה מיד חוזרת השדה לבעליו.

• אמר **רב עקיבא**, שמעתי מרם שמואל תרתי: (א) המוכר שדה בשנת הייבול אינה מכורה כל עיקר, (ב) המוכר עבדו לעובד כוכבים או בחוצה לארץ יצא לחירות ודקנסין אותו לפדותו, ויפטרנו לחירות משום דאפקיעה ממצוות. וכן המוכר עבדו אפילו לישראל בחוצה לארץ, יצא לחירות. באחד מהם שמעתי מ**שמואל** שהמקח בטל והמעוות חוזרין – או בהך דהמוכר שדהו בשנת הייבול עצמה, או בהך דהמוכר עבדו לישראל בחוצה לארץ. ובאחד מאלו אין מעוות חוזרין, אלא חלוקה מפסיד המעות, ואינו יודע בהי מינייהו המקח בטל לגמרי.

אמר **רב יוסף**, ניהוי אנן, הא שנינו בברייתא, המוכר עבדו בחוץ לארץ יצא לחירות, וצריך גמ שיהרור מרבו שני (וכדי להתירו בבת ישראל). ומדקרי ליה לשני 'רבו', אלמא שהמקח חל, וחלוקה מפסיד מעותיו. וכיון דבההיא חזינן שאין מעותיו חוזרין, על כרחך כי קאמר שמואל שמוכר שדה בשנת ייבול אינה מכורה, הכוונה שאינה מכורה כלל והמעוות חוזרין.

ורב עקיבא דהוה מספקא ליה באיזה מהם המעות חוזרין, לא שמע הך ברייתא דצריך גמ שיהרור מרבו השני.

דף ל' ע"א

ומהא דאמר **שמואל** 'אינה מכורה' לא היה יכול להוכיח שמעוות חוזרין, דיש לומר דאינה מכורה אבל המעות שנתן לוקח למוכר מתנה הן ביד מוכר.

וכמו שמצינו במקדש אחותו דנחלקו בו רב ושמואל; לרב, מעוות חוזרין, דאדם יודע שאין קדושין תופסין באחותו וגמר ונתן

^ב ואי קשיא, פשיטא דמהך דהמוכר שדהו שנת הייבול קאמר שמואל דהמקח בטל והמעוות חוזרין. דאם מעוות אכזרין, מאי איכא בין רב לשמואל. יש למרן דמכל מקום איכא צינייהו: (א) אי שמיט לוקח וקאנן לאילנות שהיו זה; לרב דאמר מכורה היא, שדה הדרא אכל אילנות דקן קץ. אבל לשמואל דאמר אינה מכורה ומעוות מתנה, הדרי גם אילנות, ואף על גב דלוקח לא שקל זוזי. (ב) כגון שמכר עמה מטלטלין והחזיק לוקח בקרקעות ולא משך המטלטלין, דקיימא לן (במס' קידושין דף כ"ו). נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות ככסף בשטר ובחזקה, ואין לרין משכנה. לרב דאמר מכורה ויולאה, שדה הדרא ומטלטלין מיקנו. לשמואל דאמר אינה מכורה ומעוות מתנה, לא מיקנו מטלטלי דחזקה דקרקע לא הוה חזקה.

וכתב בשיטמ"ק (אות י"ז) נ"ג דה"ה ש' דלכן כתב רש"י תי' השני, משום דמירון ראשון לא נהירא, שהרי אף לרב מיד לאחר המכירה חוזרת השדה למוכר, ושלא ברשות קאנן. (ועי' במעריצי ארץ (שביעית ס' י"ד) דס"ל למירון ראשון דרש"י דחזרת ייבול אינו ממילא, אלא שמחזיר הלוקח להחזיר ולהקנותה למוכר. נמצא שכל עוד שלא החזירה הלוקח, שלו קאנן).

שלוש תבואות בשתי שנים

תנן במשנתנו, **רבי אליעזר** אומר, אם מכר השדה לפני ראש השנה והיא מליאה פירות, נמצא הלוקח אוכל ממנה שלש תבואות לפני הפדיון; (א) פירות העומדות בה בשעת קנייה, (ב) – שתי תבואות בשתי שנים שתהא בידו אחר כך.

ושנינו בברייתא, דאמר **רבי אליעזר**, שאם מכר לפני ראש השנה מליאה פירות, אין המוכר יכול לומר ללוקח כשבא לפדותה לסוף שתי שנים, הנח לפני מליאה פירות כדרך שהנחתי לפניך כשמכרתי לך. דילפינן מדכתיב **מספר שני תבואות ימכר לך**, ולא כתיב 'מספר שנים', למדנו דכל תבואות שבשתי שנים הוה ללוקח, פעמים שאדם אוכל שלש תבואות בשתי שנים.

מכרה לראשון במנה, וראשון לשני במאתים

תנן במשנתנו, וכן שנה **רבי** בברייתא, שאם מכרה בעלים ללוקח ראשון במנה, ואחר כך מכר הראשון ללוקח שני במאתים, אין הבעלים מחשבים את דמי הפדיון אלא עם הראשון, דהיינו לפי החשבון של מנה. דכתיב בפדיון שדה אחוזה **והשיב את העודף לאיש אשר מכר לו** דהיינו למי שהבעלים מכרה לו.

ואם מכרה בעלים ללוקח ראשון במאתים, ואחר כך מכר הראשון ללוקח שני במנה, אין הבעלים מחשב את דמי הפדיון אלא עם לוקח שני, דכתיב **והשיב את שני ממכרו והשיב את העודף לאיש**, ודרשינן דהיינו לאיש אשר בתוכו³.

רבי דוסתאי בן יהודה בברייתא דרש הפסוקים על דרך אחר, דילפינן שאם מכרה בעלים ללוקח במנה ואחר כך השביחה מאליה ועמדה על מאתים, שאין מחשב הפדיון אלא לפי החשבון של מנה, שנאמר **והשיב את העודף** העודף שבידו מדמי המכירה.

ואם מכרה לו ללוקח במאתים, ואחר כך נתקלקלה ופחתו דמיה ועמדה על מנה, אין מחשבין אלא לפי החשבון של מנה, שנאמר **והשיב את העודף** – דהיינו העודף שהקרקע שוה יותר על מה שמגיע לחשבון שמנכה לו הלוקח לשנים שכבר אכלה⁴.

נמצא דבין לרבי ובין דוסתאי בן יהודה תמיד דרשינן לטובת המוכר, אלא דנפקא מינה ביניהם באופן שמכרה לו ללוקח ראשון במאתים, ומכרה הראשון ללוקח שני במנה, ונתייקרה ביד השני ועמדה על מאתים⁵; לרבי דיליף ליה מהא דכתיב **'לאיש'** דהיינו 'לאיש אשר בתוכה', אינו נותן אלא לפי החשבון של מנה, כיון שזהו מה שנתן השני שבתוכה. ולרבי **דוסתאי בן יהודה**, נותן לפי החשבון של מאתים ממה נפשך; אם אזלינן בתר העודף שבידו, הרי נטל מאתים מלוקח הראשון. ואם אזלינן בתר עודף הקרקע, הרי עכשיו שוה היא מאתים.

• בין לרבי ובין לרבי דוסתאי בן יהודה דרשינן הפסוקים לקולא למוכר, ולא דרשו להיפוך לקולא לטובת הלוקח, משום דילפי ליה בגזירה שוה 'גאולה' 'מעבד עברי', דכתיב בשדה אחוזה **ומצא כדי גאולתו**, וכתוב בעבד עברי 'גאולה' תהיה לו וכמו דבעבד עברי אזלינן לקולא לטובת העבד, כמו כן בשדה אחוזה אזלינן לקולא לטובת המוכר.

הא דבעבד עברי אזלינן לקולא לטובת העבד, היינו כדשינו בברייתא, שאם נמכר העבד במנה והשביח ועמד על מאתים, ובא לפדות עצמו, מחשב כמה שנים יש משעה שנמכר, וכמה מוגיע מאותו מנה לכל שנה ושנה, שנאמר **מכסף מקנתו** דהיינו מכסף שנמכר בו, ולא ממה שהוא שוה עכשיו. ואם נמכר במאתים והכסף ועמד על מנה, אין מחשבין כסף פדיתו אלא לפי החשבון של מנה, שנאמר **כפי שניו** משמע כפי שנים שעומד בהן עכשיו כלומר לפי מה שהוא שוה באותה שעה.

פסוקים אלו כתיבי גבי עבד עברי הנמכר לעובד כוכבים שנגאל וידו על העליונה. וילפינן דאף עבד עברי הנמכר לישראל הדין כן, מוגזירה שוה ד'שכיר' 'שכיר', דכתיב הכא **כימי 'שכיר' יהיה עמו** וכתוב בנמכר לישראל **כי משנה שכר 'שכיר' עבדך וגו'** כמו בנמכר לעובד כוכבים אזלינן לקולא להעבד, אף בנמכר לישראל אזלינן לקולא להעבד.

³ וה"ה דהוא מצי למכחז 'לאשר מכר לו', 'לאיש' למה לי, אלא 'לאיש' כלומר האדון בעל השדה שהוא עכשיו צמחה. כדאיתא צימח (פ"א משנה ג'), איש כהן גדול, ופי' הר"ז איש אדוני; תוספות יום טוב.

⁴ רבי דוסתאי בן יהודה דרש הא דכתיב 'העודף' לז' נדדים; אפשר לפרשו על דמי המכירה, ואפשר לדרשו על הקרקע הנשאר בידו, ותמיד שדין ליה לטובת המוכר.

⁵ רבי דוסתאי בן יהודה דרש הא דכתיב 'העודף' לז' נדדים; אפשר לפרשו על דמי המכירה, ואפשר לדרשו על הקרקע הנשאר בידו, ותמיד שדין ליה לטובת המוכר.

דף ל' ע"ב

• אמר אביי, הריני משובח במקומי שאני דרשן ובקי, כבן עזאי שהיה מושבחה בשוקי טבריא^א. אמר ליה ההוא מרבנן לאביי, הלא פסוקים אלו בעבד עברי יש לדרשם לקולא להעבד ויש לדרשם להומרא להעבד, ואם כן ממאי דדרשינן ליה לקולא להעבד.

תירץ לו אביי, דהיינו משום דמצינו דהיקל רחמנא גביה, כדשינו בברייתא דילפינן מדכתיב גבי עבד עברי כי טוב לו עמך^ב, שיהא העבד עמך במאכל עמך במשתה – שלא תהא אוכל פת נקיה והוא אוכל פת קיבר, אתה שותה יין והוא שותה יין חדש, אתה ישן על גבי מוכין והוא ישן על גבי קרקע, מיכן אמרו הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו^ג. וכיון שהקילו לטובת העבד בענינים אחרים, מסתבר שהקילו אצלו גם לענין פדיון.

אבל הקשו בגמ', אדרבה יש סברא דנחמיר על העבד לענין פדיון, דודאי לא בא לידי כך שנמכר בעבד עברי אלא מפני שהיה רשע ועשה סחורה בפירות שביעית.

וכדאמר רבי יוסי ברכי חנינא בא וראה כמה קשה אבקה של שביעית – הסוחר בפירות שביעית^ד. אדם נושא ונותן בפירות שביעית לסוף מוכר את מטלטליו, שנאמר בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו וכתיב וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך והיינו דבר הנקנה מיד ליד, ודרשינן סמוכין דהכי אמר רחמנא, אם לא תשמרו מצות יובל, סופכם למכור מטלטלין וכלי תשמיש שלכם. אם לא הרגיש – שלא נודעו לשוב מן העבירה, לסוף מוכר את שדותיו שנאמר אחר כך וכי ימוך אחיד ומכר מאחוזתו. לא באת לידו – שאינו עולה על דעתו שעובר עבירה, לסוף מוכר את ביתו שנאמר ואיש כי ימכור בית מושב עיר חומה.

^א דתניא במס' בכורות (דף נ"ט.), בן עזאי אומר כל חכמי ישראל דומין לפני קקליפת השוס.

^ב הא דהוא העבד 'אדון' לאדונו, היינו כדאיתא בירושלמי דפעמים אין לו אלא כר אחת, שאם שוכב עליו צעמנו אינו מקיים 'כי טוב לו עמך', ואם אינו שוכב עליו וגם אינו מוסרו לעבדו זו מדת סדום, נמצא שעל כרחק נריך למסור לעבדו, והיינו שקונה אדון לעצמו; תוס' מס' קידושין דף כ' ע"א ד"ה כל הקונה.

^ג ולהכי קרי ליה 'אצק', שאין זו עיקר מלכותה של איסור שביעית. וזהו דאמרין שעל ידי סחורה בלגד צאים קלקולים אלו שמפרש כאן, ולא על ידי חרישה וזריעה, היינו משום דמסתבר שהיא 'מדה כנגד מדה', דעל ידי שמכר פירות שביעית הוא מוכר את אשר לו; תוספות ד"ה כמה קשה.

הטעם למה גבי מכירת מטלטלין אמרינן 'לא הרגיש', ואילו לאחר מכירת שדותיו אמרינן 'לא באת לידו' דמשמע שלא יעלה על לבו שיהא עושה שום עבירה. היינו כדאמר רב חונא, עבר אדם עבירה ושנה בה, הותרה לו. ואין הכוונה דבאמת 'הותרה לו', אלא דנעשית לו כהיתר – שדומה בעיניו כהיתר. הלכך בפעם הראשון שלא עבר עדיין אלא פעם אחת, תני 'לא הרגיש' דמשמע שהיה יודע ונותן אל לבו שהיה עובר עבירה, אבל לא נרתע ממנו. ובפעם שניה תני 'לא באת לידו', שאפילו על לבו אין עולה שתהא עבירה.

ממשיך רבי יוסי ברכי חנינא, לא באת לידו – שאין עולה על דעתו שעובר עבירה, עד שמוכר את בתו שנאמר אחר כך וכי ימכור איש את בתו לאמה. ואף על גב דלא כתיב מכירת בתו בפרשה זו, מכל מקום אפשר ללמוד כן, משום דעדיף לאדם שימכור בתו לאמה מללוות בריבית. שהרי כשמוכר בתו לאמה כסף הפדיון פוחת והולך בכל שנה ושנה^א, ואילו בריבית חובו מוסיף והולך. ואם כתיב בפרשה זו שהוצרך ללות בריבית, ודאי שכבר מכר בתו לאמה.

לא באת לידו – שאין עולה על דעתו שעבר עבירה, עד שלוח בריבית, שנאמר באותו פרשה וכי ימוך אחיד וגו' וכתיב אחר כך אל תקח מאתו נשך ותרבית.

לא באת לידו – שאין עולה על דעתו שעבר עבירה, עד שמוכר את עצמו לעבד, שנאמר כי ימוך אחיד עמך ונמכר לך. ולא רק שנמכר 'לך' לישראל, אלא אפילו לגר הוא נמכר, דכתיב לגר, ולא לגר צדק הוא נמכר, אלא לגר תושב הוא נמכר, שנאמר לגר תושב. וכשהוא אומר באותו פסוק משפחת גר על כרחק זה העובד כוכבים, הרי למדנו שהוא נמכר אף לעובד כוכבים. כשהוא אומר באותו פסוק או לעקר זה הנמכר ונעשה משרת לעבודה זרה עצמה, לחטוב עצים ולשאוב מים.

הרי מבואר בדברי רבי יוסי ברכי חנינא, שהא דנמכר לעבד עברי בא לו כעונש על שעשה סחורה עם פירות שביעית, ואם כן יקשה, דדילמא יש להחמיר עליו גם לענין פדיון.

^א מכירת הבת אינה שמהא שפחה אלא עד שיגיעו ימי נערוה ואם בא לפדותה בתוך כך מחשב הדמים שמכרה כמה מגיע לכל שנה שהיתה ראויה להיות ציד האדון, ולפי אותו חשבון המגיע לכל שנה מנכה לו האדון לכל שנה ושנה ששמשו. דתניא במס' קידושין (דף י"א). דילפינן מ'הפדה', מלמד שמגרעת פדיונה ויואלה.

מכירה ברחוק ורעה, גאולה, וגאולה לחצאין

תנן במשנתנו כמה דינים בידי גאולה, ובברייתא למדוד מדכתיב ואיש כי לא יהיה לו גואל וחשיגה ידו ומצא כדי גאולתו; (א) לא ימכור המוכר שדה רחוק שיש לו, כדי לגאול זו שמכר שהיא קרובה לו, וכן לא ימכור שדה רעה שיש לו כדי לגאול זו שמכר שהיא יפה; דכתיב ומצא פרט למצוי כבר בידו, (ב) לא ילוה מעות כדי לגאול, דכתיב וחשיגה ידו, (ג) לא יגאל לחצאין, דכתיב כדי גאולתו ולא לחצאין.

הקשו בגמ' על הא דדרשינן 'ומצא' פרט למצוי, דמשמע ש'מצא' היינו רק מה שלא היה בידו עדיין. אבל בברייתא שנינו דדרשינן הא דכתיב בחייבי גלות ומצא את רעהו ומת דהיינו שהיה חבירו מצוי שם בשעה שהרים זה הגרזן, פרט למצויא את עצמו דפטור זה מגלות. מיכן אמר רבי אליעזר, אם משיצאה אבן מתחת ידו הוציא הלה את ראשו וקיבלה, פטור ההורגו מגלות, אלמא 'מצא' מידי דאיתיה מעיקרא משמע.

תירץ רבא, הכא מענינא דקרא והכא מענינא דקרא. בשדה אחוזה מפרשינן 'מצא' דומיא ד'חשיגה ידו', מה חשיגה ידו היינו השתא – דודאי מעיקרא כשמוכרה לא היתה ידו משגת, דכתיב כי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו, אף 'מצא' נמי היינו השתא. ובחיוב גלות 'מצא' דומיא ד'יער', מה יער מילתא דאיתיה מעיקרא, אף 'מצא' היינו מילתא דאיתיה מעיקרא.

דיני גאולה בהמקדיש שדהו

תנן במשנתנו, דבהקדש מותר בכולן – שהמקדיש שדהו מותר למכור שדה אחרת כדי לגאול את זו, או ללות כדי לגאול, וגם גואל לחצאין – שאם אינו מספיק לגאול את כולה יגאל חציה, ולכשיוכל יגאלנה כולה. וזה חומר בהדיוט מבהקדש.

ויילפינן לה בברייתא מדכתיב בהקדש ואם גאל יגאל מלמד שלוח מאחר וגואל, וגואל לחצאין. ואמר רבי שמעון הטעם, לפי שמצינו במוכר שדה אחוזה שיפה כחו, שאם הגיע יובל ולא נגאלה חוזרת לבעלים ביובל, הורע כחו שאינו לזה וגואל ואינו גואל לחצאין. אבל מקדיש שדה אחוזה הואיל שהורע כחו שאם

תירץ אביי, דאפילו הכי אהדריה קרא שיהו מרחמין עליו לפדותו. דשנינו בברייתא דבי רבי ישמעאל, דהוה אמינא הואיל והלך ומכר עצמו לעבודת כוכבים אידחה אבן אחר הנופל – כלומר שלא יגאל לעולם, לכן ילפינן מדכתיב גאולה תהיה לו אחד מאחיו יגאלנו הרי שהתורה הקיל עליו וצוה לפדותו. ולכן תמיד אזלינן לקולא בתר העבד.

אבל הקשו בגמ', דלמא היינו רק שיפדנו מיד העובד כוכבים, כדי שלא יטמע בעובדי כוכבים. אבל לעולם לענין פדיונו נחמיר עליה שישלם מה שיותר – או כפי מה שנמכר, או כפי מה שהוא עכשיו.

אלא מסיק רב נחמן בר יצחק, דילפינן ליה מדכתיב אם עוד רבות בשנים לפיהן ישוב גאולתו מכסף מקנתו וכתיב אם מעט נשאר בשנים וכו' כפי שניו ישיב את גאולתו. ולכאורה קשה, וכי יש שנים מרובות שתהא שנה יתירה מחבירתה דקאמר קרא אם עוד רבות בשנים, או שנה פחותה מחבירתה דכתיב אם מעט נשאר בשנים. אלא הכי קאמר קרא, אם יש ריבוי בכספו בשנים שהוא עומד בהן – כלומר מה שהשיבו, ישיב גאולתו מכסף מקנתו – דאין מחשב אלא כמה שנמכר. ואם מעט נשאר דמיו בשנים שהוא עומד בהן – כגון שהכסף, כפי שניו ישיב את גאולתו.

ואין להקשות דלמא הכי קאמר קרא, אם נשאר עוד רבות בשנים שכבר עבד ב' שנים ונשאר ד' שנים, יתן כמה שמוגיע לארבע שנים מכסף מקנתו לפי חשבון שקנאו. ואם נשאר מעט בשנים דהיינו שעבד ארבע שנים ונשארו ב', יתן כמה שמוגיע לב' שנים כפי שניו דהיינו לפי שנים שהיה עדיין חייב לעובדו.¹

דאם כן, נכתוב 'אם עוד רבות שנים', ומדכתיב 'בשנים' דרשינן שאם נתרבה כספו בשנים, נפדה מכסף מקנתו, ואם נתמעט כספו בשנים, נפדה כפי שניו. אמר רב יוסף, דרשיננהו רב נחמן להני קראי כפי שניתנו מסיני.

¹ ולא נהססתי והשגחתי משמעי קרא, כ"פ רש"י. והקשו התוס' (ד"ה ואימא), דאם כן אין זה כי אם מפשטיה דקרא, וכלל יתור שמעיין ליה, ומשמע דרז נחמן בר יצחק מיתורא קא מפיק. [ונחמן' קידושין (דף כ: ד"ה עבד) הקשו עוד, דא"כ אמאי שני קרא נלישניה נכתוב אידי ואידי מכסף מקנתו או כפי שניו]. ולכן פ"י, דקושית הגמ' היה שאם עבד ב' שנים ונשאר ד' שנים, יתן מכסף מקנתו – צ"ן הכסף צ"ן השגחתי. והיכא דעבד ד' שנים ונשאר ב', יתן כפי שניו – צ"ן הכסף צ"ן השגחתי, ולהכי אמא יתורא דקרא דלעולם אחר הסמוך אזלינן.

של מנין עולם. ואם כן **רבנן** נמי יש להם ללמוד דין 'מיום ליום' מ'ממכרו'.

אלא מסיק הגמ', ד**רבנן** ילפי מדכתיב 'מיום', לדין 'מעט לעת', שאם מכרה באחד בניסן בחצי היום, אין מונין לו שנה עד שיגיע חצי היום של אחד בניסן הבא. דאי **מעט תום שנת ממכרו**, הוה אמינא מיום ליום אין, מעט לעת לא, לכן כתב רחמנא 'מיום'.

מתחילה אמרו דרבי יליף דין 'מעט לעת' מהא דכתיב 'תמימה'. ורבנן ילפי מיניה לעיבורה, שנותנים למוכר גם חודש העיבור לגאול את ביתו.

אבל הקשו, דהרי **רבי** במשנתנו נמי יליף מהא דכתיב 'תמימה' שנותנים לו שנה ועיבורה, ואם כן האיך יכול לדרוש ממנו דין 'מעט לעת'. אלא צריך לומר ד**רבי** יליף הן דין 'מיום ליום' והן 'מעט לעת' **מעט תום שנת ממכרו**.

הרי זו כמין רבית

תנן במשנתנו, דבית בבתי ערי חומה שנפדה תוך שנה, הרי זה כמין רבית – דכשמוחזר לו המוכר ללוקח מעותיו בתוך שנה, ואין הלוקח מנכה לו כלום, נמצא שנשתמש בביתו של המוכר בשכר המתנת מעותיו. אבל אינו רבית גמורה, משום דרבית לא מיקרי אלא על ידי הלואה ולא על ידי מכר.

אבל בברייתא שנינו, דהרי זו רבית גמורה, אלא שהתורה התירתו.

רבי יוחנן אמר, שפלוגתת תנא דהמשנה והברייתא תלוי במה דנחלקו **רבי יחודה ורבנן** ב'צד אחד ברבית', דהיינו רבית הבאה על ידי מכר, דאין בא לידי רבית משני צדדין, שהרי אם לא יגאלנה ותיחלט לו ללוקח אין כאן רבית³⁰, אי הוה ריבית או לא.

דשנינו בברייתא, הרי שהיה נושה בחבירו מנה ומשכן לו שדהו על אותו מנה, וכתב לו 'אם לא אתן לך מנה מיכן ועד שלש שנים, הרי היא שלך'. **לתנא קמא**, בזמן שהמוכר אוכל פירות כל אותן שנים, מותר. אבל אם לוקח אוכל פירות, אסור, שמא יגאלנה בתוך שלש ונמצא שאכלם ברבית. ל**רבי יחודה**, אף בזמן שהלוקח אוכל פירות, מותר.

הגיע יובל ולא נגאלה יוצא לכהנים, לכן יפה כחו שלוח וגואל וגואל לחצאין.

בברייתא אחד שנינו, שהמקדיש שדה אחוזה לזה וגואל, וגואל לחצאין. ובברייתא אחר שנינו שאינו לזה וגואל ואינו גואל לחצאין³¹. תירצו, הא דשנינו בברייתא שאינו לזה וגואל ואינו גואל לחצאין, היינו **רבנן** שחולקים על רבי שמעון. והברייתא שלוח וגואל וגואל לחצאין, היינו **רבי שמעון** דאמר בברייתא דלעיל שבחקדש לזה וגואל וגואל לחצאין.

דף ל"א ע"א

דין המוכר בית בבתי ערי חומה

תנן במשנתנו, המוכר בית בבתי ערי חומה, הרי זה גואל מיד – ואין לו דין שדה אחוזה שצריך להמתין שתי שנים. וגואל כל שנים עשר חדש.

עוד נחלקו תנאי במשנתנו, מה ילפינן מדכתיב **עד מלאות לו שנה תמימה**; **לתנא קמא** ילפינן מיניה להביא את חדש העיבור, שאם היתה שנה מעוברת אינה נחלמת ללוקח עד שלשה עשר חדש.

ל**רבי** ילפינן מיניה שנותנין למוכר 'שנה ועיבורה', דהיינו שבין בשנה פשוטה בין בשנה מעוברת נותנין לו י"ב חודש של שנת לבנה, ועוד י"א ימים שיתירים בשנת חמה יותר על שנת לבנה ושמהם אנו מעברים את השנה, נמצא כך הכל יש למוכר שס"ה יום כמנין ימות החמה לפדות הבית.

ואמרו בגמ', דהמשנה דקתני הרי זה גואל 'מיד' דמשמע אפילו בו ביום שמכרה מותר לגאול, היינו דלא כרבי דאמר בברייתא, דילפינן מדכתיב 'מיום' **תחיה גאולתו** שאין ימים פחות משנים, שלא תשהא ביד לוקח פחות משני ימים.

מתחילה אמרו, ד**רבנן** דפליגי אדרבי ולא סבירא להו דבעינן שתשהה ימים אצל הלוקח, ילפי מהא דכתיב 'מיום', לדין 'מיום ליום' – שאם מכרה באחד בניסן אין מונין שנה למנין עולם דלימא כיון שהגיע תשרי עלתה לו שנה שהרי יצתה אותה שנה, אלא עד אחד בניסן הבא אינו נחלט. אבל הקשו בגמ', ד**רבי** על כרחך יליף דין 'מיום ליום' מהא דכתיב **עד תום שנת ממכרו** ולא

³⁰ הכא נאמנת היה ראוי שיאמר כמו כן ואין מוכר צדוק לגאול צדוק, אלא אגב שלא הזכירו הכא גבי לזה וגואל, לא חש נמי להזכירו גבי אין לזה וגואל; שם.

³¹ אבל הלואה ודאי נאה לידי רבית, שהרי אינה נחלטת לעולם.

קנין תורה

גליון

אבל **רבא** אמר, לכולי עלמא צד אחד ברבית אסור כי האי גוונא, הואיל ומעיקרא בתורת הלואה אתא לידיה. ו**רבי יהודה** לא התירו אלא באופן שהתנו מתחילה שאם יגאלנה המוכר בתוך שלש יחזיר לו הלוקח הדמים מפירות שאכל. ו**רבנן** ו**רבי יהודה** נחלקו ברבית על מנת להחזיר, **דרבנן** סבירא להו דרבית על מנת להחזיר אסור, ו**רבי יהודה** סבירא ליה דמותר.

והמשנה והברייתא שנחלקו אי מכירת בית בבתי ערי חומה הוה ריבית או לא, בהא נחלקו, דתנא דמשנתינו סובר דאפילו צד אחד נמי לא הוי, דהא בתורת מכר אתא לידיה. ותנא דברייתא סבר סוף סוף הואיל ולידי ריבית אתי, צד אחד בריבית הוא, ורבית גמורה היא, אלא שהתורה התירתה.

אמר **רבי יהודה**, מעשה בביתום בן זונין שעשה שדהו מכר על פי **רבי אלעזר בן עזריה**, ולוקח אוכל פירות היה. אמרו לו **רבנן**, משם אין ראיה, שהרי מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח, ולכן היה מותר.

ובהא נחלקו; **תנא קמא** סובר 'צד אחד ברבית' שאם יגאלנה יהא רבית ואם לאו לא יהא רבית, אסור. ו**רבי יהודה** סבירא ליה 'צד אחד ברבית' מותר. והכא נמי **תנא דמשנתינו** סבירא ליה כ**רבי יהודה** דצד אחד בריבית לא הוה ריבית גמורה ולכן אמרה שהרי זה 'כמין ריבית'. ו**תנא דברייתא** סבירא ליה כ**רבנן** דצד אחד בריבית גם כן הוה רבית גמורה, אלא דהכא התירתה התורה.

שאלות ותשובות לחזרה

א. האיד תירצו הא דתנן במשנתנו שהמקדיש שדה אחוזה בזמן שאין חיובל נוחג 'אומרי' להמקדיש פתח אתה ראשון בכמה אתה רוצה לפדותה, ואילו בברייתא שנינו ש'כופין' את הבעלים לפתוח ראשון? (ב' דרכים)

(א) הא דתנן במשנתנו 'אומרי', היינו נמי כופין.
(ב) מעיקרא 'אומרי' לו, אי צאית צאית, ואי לא כופין אותו.

ב. למה נקט התנא הדין דוקא 'בשעה שאין חיובל נוחג'? (רש"י)

דבזמן שיובל נוחג אין צריך לשואלו בכמה תפדנה, שהרי דמיה קצובין בית כור בנ' סלע. אבל בזמן שאין חיובל נוחג שנפדה בשוויה, אומרים לבעלים לפתוח ראשון משום ריוח של הקדש.

ג. מה הן ג' טעמים למה אומרים להמקדיש שיפתח תחילה לפדות השדה?

(א) אידי דהשדה חביבה עליה טפי, יוסיף ופודה יותר משאר אדם.
(ב) מצות גאולה באדון קודמת למכירה, כדלמדנו במס' בכורות (דף י"ג). דילפינן מדכתיב ואם לא יגאל ונמכר בערכך, אלמא מצות גאולה בבעלים קודמת למכירה דאחרים.
(ג) משום ריוח של הקדש, שהבעלים נותנין חומש ושאר כל אדם אין נותנין חומש.

ד. למה נקטו במשנתנו רק הטעם שהבעלים נותנין חומש ושאר כל אדם אין נותנין חומש?

חדא ועוד קאמר. חדא דאידי דחביבה עליה טפי ופריק לה, ועוד מצות גאולה באדון היא, ועוד שהבעלים נותנין חומש ושאר על אדם אין נותנין חומש.

ה. במעשה באחד שהקדיש שדהו מפני רעתה, בכמה נפדה השדה; לתנא קמא, ולרבי יוסי?

לתנא קמא: באיסר. לרבי יוסי: ב'ביצה'.

ו. למה אין לומר דנחלקו האם שוה כסף ככסף? וכמאי אכן נחלקו?

אין לומר שנחלקו אם שוה כסף ככסף: דהא קיימא לן במס' בבא קמא (דף ז'), דילפינן מדכתיב 'ישיב' לרבות שוה כסף ככסף, ואפילו סובין.
אלא נחלקו: האם פודין בדבר שאין בחומשו שוה פרוטה. לתנא קמא, פדה המקדיש באיסר דוקא, משום דאיכא בחומשו שוה פרוטה. אבל רבי יוסי סובר שפדה בביצה, ואף על פי שאין בחומשו שוה פרוטה.

קנין תורה

דף כ"ז ע"ב

ז. האידך תירצו מתחילה שלא יקשה על הא דאמר רב חסדא, שאם חזר בו בן החמשים וגם בן הארבעים מחלקין העשרה סלעים שבין הבן ל' ובן מ' – וישתלם מבין נ' והבן מ', ונמצא דהבן נ' נותן ט"ו והבן מ' ה', ממשנתינו דאמרו שאם חזר בו זה של חמשים, ממשכנין מנכסיו עשר סלעים, ואם חזר בו בן מ' ממשכנין מנכסיו עשר סלעים?

דמשנתינו איירי כשחזר בו בן מ', ולא היה שם אחר שאמר נ', ומשנתינו מילי מילי קתני.

ח. האידך הוכיחו למסקנא, דאין לפרש בן המשנה?

מהא דאמרו שאם חזר בו של עשר, מוכרין אותה בשויה, ונפרעין משל עשר את המותר, ולמה אין הבן כ' גם כן צריך להשתתף עמו. ואין לומר דאיירי המשנה בדליכא בן כ', דאם כן למה אמרו במשנתינו 'נפרעין משל עשר' ולא קתני 'נפרעין ממנו'. ומדקתני משל עשרה, מכלל דאיכא אחרינא.

ט. למסקנא בדברי רב חסדא, מה הדין, ולמה; (א) חזרו כולם בבית אחת, (ב) חזרו בזה אחר זה?

(א) חזרו כולם בבית אחת: הבן נ' חולק עם הבן מ' בהעשר שבין ל' ומ', וכן הוא בהמשך החשבון שהבן נ' ובן מ' ל', חולקין בהעשר שבין כ' לל' וכו'.

(ב) חזרו בזה אחר זה: הבן נ' אין צריך לשלם אלא עשר. דהשתא כאשר חזר הבן נ', אומר לגזבר הרי הנחתי לך בן מ'. וכאשר חזר בו אחר כך הבן מ', נמצא דהוא לבדו גרם ההפסד שבין מ' לל'.

י. כאשר אמרו הבעלים שרוצה ליתן עשרים לפדות השדה, כמה צריכים ליתן לקרן וכמה לחומש באופנים אלו; (א) אמר אחד כ', (ב) אמר אחד כ"א, (ג) אמר אחד כ"ב, (ד) אמר אחד כ"ג, (ה) אמר אחד כ"ד?

(א) אמר אחד כ': נותנין הבעלים כ', ועוד ה' לחומש.

(ב) אמר אחד כ"א: הבעלים נותנין כ"א לקרן, ועוד ה' חומש. דאין נותנים לבן כ"א, הואיל ואמרו בעלים עשרים ועולה החשבון עם החומש לכ"ה, ואם יתנוהו לבן כ"א נמצא הקדש מפסיד. אבל הבעלים יתנו על כרחן אותו סלע שהוסיף זה על הקרן, וגם כ"ה ידידו. אבל על סלע שהוסיף זה לא יוסיפו חומש.

(ג) אמר אחד כ"ב: הבעלים נותנין כ"ב לקרן, ועוד ה' לחומש.

(ד) אמר אחד כ"ג: הבעלים נותנין כ"ג לקרן, ועוד ה' לחומש.

(ה) אמר אחד כ"ד: הבעלים נותנין כ"ד לקרן, ועוד ה' לחומש.

יא. מה הדין לענין פריית מעשר שני, האם מוסיף חומש, ומנלך; (א) כשהבעלים פודה אותה, (ב) כשאחר פודה אותה?

(א) הבעלים פודה אותה: מוסיף חומש.

(ב) כשאחר פודה אותה: אינו מוסיף חומש. דכתיב ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמשיתו יוסיף עליו.

יב. מה הדין לענין מעשר שני, כשבעל הבית אומר בסלע ואחר אומר בסלע ואיכר – שמוסיף על הקרן, מי קודם?

אף על גב דבעל הבית בעי למיתב טפי [דחומש סלע הוי דינר, ודינר הוי עשרים וד' איסרין], זה שאומר סלע ואיכר קודם, מפני שמוסיף על הקרן.

קנין תורה

יג. למה לענין פדיון שדה אמרינן שהבעלים פודה אותה משום דנותן חומש, ואילו לענין מעשר שני אמרינן דזה שמוסיף על הקרן פודה אותה?

גבי שדה אחוזה דחומש דרווחא דהקדש הוא, אמרינן שהבעלים פודה אותה. אבל גבי מעשר שני חומש רווחא דבעל הבית הוא, שהרי בין קרן בין חומש הכל שלו והוא יאכל הכל בירושלים. וכיון שאין לנו בו אלא מצות פדייה שלא יאכלנו בגבולין בלא פדיון, עיקר פדייתו בקרן היא, ואם כן אף על גב דלמעשה נפחת דמי הפדיון לא איכפת לן, שהרי ביתירות דמיו אין נהנה אלא הוא.

יד. כשבעלים אומרים עשרים, ואחד אומר כ"ה, האם כופין לבעלים, ולמה?

אין כופין אותו, דהרי ליכא רווחא להקדש, שהרי הבעלים אומרים העמדתי אחר במקומי שמוכן ליתן כ"ה.

יז. לפי זה, למה תנן במשנתנו שאם שבעלים אומרים עשרים, ואחד אומר כ"ה, כופין הבעלים ליתן כ"ה לקרן ועוד חומש?

המשנה איירי כאשר אמרו הבעלים מתחלה ליתן מעט יותר מכ'.

יז. כמה יותר מעשרים אמרו הבעלים מתחלה ליתן; להוה אמינא, האיך נדחה, למסקנא?

להוה אמינא: כשאמרו בעלים שיתנו עשרים ועוד דינר, דמטי חושבנא דקרן וחומש לכ"ה ודינר [ועוד מעט; עי' שינון בהערה]. ולכן אם נותנים לזה שאמר כ"ה, איכא פסידא להקדש, הלכך כופין הבעל הבית. **אבל נדחה:** דאם כן ליתני ברישא דמשנה להדיא שאמרו הבעלים שרוצין ליתן עשרים ודינר. ואין לתרץ דכיון דלא הוה אלא דינר לא דק למתני דינר אלא חשבון הסלעים. דהא קתני בסיפא, דבאופן שאחד אומר כ"ו, אם רצו הבעלים ליתן שלשים ואחד ודינר, בעלים קודמין. וכיון דנקט 'דינר' בסיפא, אלמא דק בדינרין. **למסקנא:** איירי ברישא דמשנה כשאמרו הבעלים שרוצים ליתן כ"ה ועוד פרוטה, ובפרוטות לא דק.

יז. באיזה אופן אמר רב חסדא שהבעלים מוסיפין חומש על עילוי, משום הא דהוסיף האחר על הקרן?

אם נישום הקדש בג', ושמאזה כדבריו של זה, מוסיפין בעלים חומש על עילוי בעל כרחו.

יח. "בית שמאי אומרים מוסיפים (על עילוי של אחר), ובית הלל אומרים אין מוסיפין", באיזה אופן נחלקו בית שמאי ובית הלל; כאשר נישום הקרקע שהוא יותר, או כשלא נישום כן? ואי בשנישום, האיך יתורין הא דנמצא שרב חסדא אמר כבית שמאי? (ב' דרכים)

(א) הברייתא איירי כשלא נישום, ובית שמאי מחמירין שאפילו לא נישום צריך להוסיף חומש על עילוי של האחר. אבל גם בית הלל סוברים דהיכא דנשום צריך הבעלים להוסיף חומש על עילוי של אחר. ולפי זה קאי רב חסדא כבית הלל. (ב) לעולם איירי הברייתא כשנישום. וצריך להפוך הברייתא דבית שמאי אומרים אין מוסיף, ולבית הלל מוסיף. ולפי זה קאי רב חסדא כבית הלל.

יז. האיך נדחה תירוצי השני בגמ'?

דאם כן למה לא נמנה פלוגתא זו גבי קולי בית שמאי וחומרי בית הלל.

קנין תורה

ב. למה כשאמרו בעלים ב', ואמר אחר ב"ו, אין כופין את הבעלים להוסיף ו' על הקרן?

משום דיכול לומר בא אחר במקומינו שרוצה ליתן כמותינו.

בא. תנן במשנתנו דבאופן שאמר אחר ב"ו, אם רצו הבעלים משלם ל"א ועוד דינר – למה צריך ליתן עוד דינר?

הכי קאמר, אם רצו בעלים מעיקרא - בשפתחו ראשון - ליתן חשבון המגיע לאחד ושלשים ודינר, והיינו כגון שמתחילה אמר עשרים ואחד, דנמצא שנותן סך הכל קרן וחומש כ"ו ודינר, וכיון שהאחר מוסיף ה', צריך גם הוא להוסיף ה' על הקרן כנגדו נמצא שנותן ל"א ודינר, ולכן באמת כופין הבעלים לפדותו. דאם היו נותנין השדה להאחר, נמצא שהיה הקדש נפסד דינר ממה שאמרו הבעלים תחלה. אבל אם לא אמרו הבעלים אלא עשרים ונמצא שהאומר כ"ו יתן יותר, אומר הגזבר להאחר 'הגעתיק'.

דף ב"ח ע"א

בב. מה ילפינן מהא דכתיב (א) אך כל חרם אשר יחרם איש לו, 'מכל אשר לו', (ב) 'מאדם', (ג) 'ובהמה', (ד) 'ומשדה אחוזתו'?

(א) 'מכל אשר לו', ולא כל מטלטלין אשר לו, (ב) 'מאדם', ולא כל עבדים הכנענים שיש לו, (ג) 'ובהמה', ולא כל בהמה שיש לו, (ד) 'משדה אחוזתו', ולא כל שדה אחוזתו.

בג. כיון דכתיב 'מכל אשר לו' שאינו יכול להחרים כל נכסיו, למה כתב רחמנא גם 'מאדם' ולא כל אדם?

דאם הוה כתיב רק 'מכל אשר לו', הוה אמינא רק כל דאית ליה לא לחרים, אבל מין אחד יכול להחרים כולו. לכן כתב רחמנא 'מאדם' ולא כל אדם, שאפילו ממין אחד אינו יכול להחרים כולו.

בד. כיון דכתיב 'מאדם' דאפילו מין אחד אינו יכול להחרים, למה כתיב גם 'משדה אחוזתו' ולא כל שדה אחוזתו?

הוה אמינא דוקא עבדיו אינו יכול להחרים כולו, כיון דלא סגינא ליה בלא מי שיעשה עבודה בשבילו. אבל שדה דסגינא ליה שיהא אריס לאחרים ויקבל שדות למחצה ולשליש ולרביע, יהא יכול להחרים את כולו, לכן כתיב גם 'משדה אחוזתו'.

בה. כיון דאשמעינן שאינו יכול להחרים כל עבדיו, וגם לא כל שדותיו, למה איצטריך לאשמעינן שאינו יכול להחרים כל מטלטליו?

דהוה אמינא דוקא משום דהכא חיותא והכא חיותא, אבל מטלטלין יכול להחרים כולו.

בו. ולמה איצטריך קרא מיוחד לבהמה?

דהוה אמינא שיכול אדם להחרים בנו ובתו עבדו ושפחתו העבריים ושדה מקנתו, תלמוד לומר בהמה מה בהמה יש לו רשות למוכרה אף כל שיש לו רשות למוכרה.

בז. ולמה אינו יכול להחרים בתו הקטנה, הרי בתו הקטנה יש לו רשות למוכרה?

דדרשינן מה 'בהמה' יש לו רשות למוכרה לעולם, אף כל שיש לו רשות למוכרה לעולם, לאפוקי בתו שאינו יכול למכרה לאחר שנעשית נערה.

קנין תורה

כח. מנא יליף רבי אליעזר שאפילו אם החרים כל נכסיו, גם כדיעבד אינו חל החרם?

מדכתיב 'אך כל חרם וכו'.

כט. מזה הוסיף רבי אלעזר בן עזריה על דברי רבי אליעזר, באמרו 'מה אם לגבוה אין אדם רשאי להחרים כל נכסיו, על אחת כמה

וכמה שיחא אדם חס על נכסיו שלא יבזבזם להדיוט'?

הא דאמר רבי אילא, דבאושא התקינן שהמבזבז לעניים אל יבזבז יותר מחומש. והא אתא רבי אלעזר בן עזריה לאשמעינן שיחא אדם חס על נכסיו. אבל רבי אליעזר לית ליה דרבי אילא, ואי בזבז טובא לא איכפת לן כל זמן ששייר לעצמו קצת דומיא דחרם.

ל. מנא ילפינן שהמבזבז אל יבזבז יותר מחומש? (רש"י)

דגמרינן מיעקב דכתיב וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך, ותרי עישורין היינו חומש.

לא. מזה טעם אמרו במשנתנו שהמחרים בנו, וכתו, ועבדו ושפחתו העבדים, ושדה מקנתו, אין מוחרמין?

שאין אדם מחרים דבר שאינו שלו.

לב. מזה הדין באלו שהחרימו, מטלטלין וקרקע, ומנלן; (א) כהנים, (ב) ולוים?

(א) כהנים: לכולי עלמא אין מחרמין בין מטלטלין בין קרקע, דכתיב כל חרם בישראל לך יהיה, וכיון דלכהנים הוא, מזה הנאה בכך אי הוה מחרים, הרי הוא עצמו יזכה בו ואין צריך ליתנו לכהן אחר. [ובקרקע שהולך לכהני משמר אינו יכול להחרים, משום דכתיב כי אחוזת עולם היא להם, וקאי גם על כהנים; תוספות].

(ב) לוים: קרקעות: דברי הכל אין מחרמין, דכתיב כי אחוזת עולם היא להם.

מטלטלין: לרבי יהודה, אין מחרמין. משום דכתיב מכל אשר לו ומשדה אחוזתו, מקיש מטלטלין לקרקעות. וכמו שקרקעות אינן יכולים להחרים, אף מטלטלין כן.

לרבי שמעון: מחרמין, שהרי אין החרמין שלהן, הלכך אי מחרמי מטלטלין חיילא עליהו חרם, ויהבי להו לכהנים.

לג. אם לא נחלקו רבי יהודה ורבי שמעון בקרקעות של לוים שאינם יכולים להחרים, למה אמר רבי 'נראין דברי רבי יהודה במקרקעי,

ודברי רבי שמעון במטלטלי', דמשמע דבקרקעות אין נראין דבריו של רבי שמעון, מכלל דאקרקעות נמי פליגי?

צריך לפרש דהכי קאמר רבי, נראין דברי רבי יהודה לרבי שמעון בקרקעות, שאף רבי שמעון לא נחלק עליו אלא במטלטלין, אבל בקרקעות מודה ליה.

דף כ"ח ע"ב

לד. לרב חייא בר אבין, לאיזה כהנים נותנים דברים אלו; (א) החרים מטלטלין, (ב) החרים שדותיו, (ג) שדה היוצא לכהנים ביוכל?

(א) החרים מטלטלין: נותנן לכל כהן שירצה, שנאמר כל חרם בישראל לך יהיה, ולאחרן קאמר ליה רחמנא וכל זרעו

בכלל. (ב) החרים שדותיו: נותנן לכהן שבאותו משמר שנאמר כשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו, וגמר גזירה שוה 'לכהן

'לכהן מגזל הגר, דנותנן לכהן שבאותו משמר. (ג) שדה היוצא לכהנים ביוכל: נותנה לכהנים שבמשמר שפגע בו יובל.

קנין תורה

לח. מנא ילפינן דגזל הגר שנשבע עליו והודה, משלם קרן וחומש לכהנים של אותו משמר?

דכתיב לה' לכהן, קנאו השם ונתנו לכהן שבאותו משמר. אבל אינו נותנו לכל כהן שירצה, דכתיב מלבד איל הכיפורים אשר יכפר בו עליו הרי בכהן שבאותו משמר הכתוב מדבר. והכי קאמר קרא, לכהן המכפר בו באיל הכיפורים, יהא קרן וחומש.

לו. אם פגע יום כיפורים של יובל – שבו יוצא השדה לכהן – בשבת, דמשמרות מתחלפות, לאיזה משמר נותנים השדה; למשמר היוצא או משמר הנכנס, ולמה?

נותנה למשמר היוצא, לפי שברשותו התחיל היובל אמר.

לז. האיד נמצא דשמיטת כספים של שמיטה, ושמיטת קרקעות של יובל, משמטין כאחד?

דשנת מ"ט התחיל שביעית, ושנה של אחריה הוה יובל, והרי היובל משמט בתחילתו, ושביעית משמטת בסופה, דהשתא אשתכח דבין השמשות של ערב שנת יובל נפקא שביעית, ודהיא שעתא תרויהו משמטין.

לח. מחיבין נלמד דשביעית משמטת בסופה?

דכתיב מקץ שבע שנים תעשה שמטה.

לז. אליבא דאיהו מאן דאמר אזיל הא דאמרינן דיובל משמט בתחילתו?

אליבא דרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה היא דאמר במס' ראש השנה (דף ח:), דמראש השנה הוא דחיל יובל.

מ. לרב חייא בר אבין, למה לא אמרינן שמטלטלין נמי יתנוהו לכהנים שבאותו משמר, דהא איתקיש מטלטלין דחרם לקרקעות דחרם? הרי תלוי הוא במחלוקת תנאים דלעיל דנחלקו רבי יהודה ורבי שמעון, דרבי יהודה מקיש קרקעי למטלטלי, ורבי שמעון לא מקיש. ורבי חייא סבר לה כמאן דאמר לא מקשינן.

מא. האם יש פדיון לחרמים אלו, ולמה; (א) חרם כהנים, (ב) חרם בדק הבית?

(א) חרם כהנים: אין להם פדיון לתת את תמורתם לכהן דהא כתיב לא ימכר ולא יגאל, אלא נותנים אותן עצמם לכהנים.

(ב) חרמי בדק הבית: יש להם פדיון, דודאי אדעתא הכי אחרמינהו, דהא אין ראוי לבדק הבית אלא מעות ולא החפצים.

מב. מנא ילפינן שחרמי כהנים כל זמן שהם בבית בעלים הרי חן כהקדש לכל דבריהן ויש בהן מעילה? ומנא ילפינן דלאחר שניתנו לכהן הרי הם כחולין כשאר ממזנו של כהן?

לפני שניתנו לכהן: שנאמר כל חרם בישראל קדש קדשים הוא לה'. מכיון שנתנו לכהן: שנאמר כל חרם בישראל לך יהיה.

קנין תורה

מז. סתם חרמים שלא פירש אם יהיו לכהנים, או לבדק הבית, למי הוא, ומנלן; לרבי יהודה בן בתירא, ולחכמים?

לרבי יהודה בן בתירא: סתם חרמים לבדק הבית, שנאמר כל חרם קדש קדשים הוא לה'.
לחכמים: סתם חרמים לכהנים שנאמר כשדה החרם, לכהן תהיה אחוזתו משמע דסתם חרם ניתנת לכהן.

מד. מה ילפי חכמים מזה דכתיב 'כל חרם קדש קדשים הוא לה'?

בא ללמד שחל חרם על בהמות שהן כבר קדשי קדשים ועל קדשים קלים, אף שאינם שלו.

מה. כמה צריך ליתן בשביל חרם כשהחרים קדשים אלו; (א) אמר 'הרי עלי עולה' והפריש בהמה לנדרו ואחר כך החרימה, (ב) אמר

'הרי זו עולה' ואחר כך החרימה, (ג) בכור בהמה טהורה שהחרימה?

(א) אמר 'הרי עלי עולה', והפריש בהמה לנדרו, ואחר כך החרימה: הואיל והוא חייב באחריותה אם מתה או נגנבה, נמצאת דהבהמה שלו היא. והוא יקריב את הבהמה לנדרו, ונותן דכל דמיה לכהן.

(ב) אמר 'הרי זו עולה' ואחר כך החרימה: כיון דאינו חייב באחריותה אם מתה, ודאי לא חיל חרם על כל שוויות הבהמה דהא לאו ידידה הוא כלל, שהרי אין חייב באחריותה אם מתה או נגנבה. אלא חייב ליתן את טובת הנאה שיש לו בה. כיצד, אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשור זה להקריבו עולה שאינו חייב בה [כלומר, אדם שאינו חייב עולה, אם ימצא בזול, שנוטלו להקריב דורון לקונו. וזו היא טובת הנאה שיש לו בה, שהרי אם תאבד השור אינו מפסיד, אלא שלא הקריב דורון לקונו אלא שהפסיד העלאת עולה זו שאינו חייב בה].

(ג) בכור בהמה טהורה שהחרימה: הרי הבכור גופו אינו מוחרם, שהרי אינו שלו אלא לכהן. אלא אומדין כמה אדם רוצה ליתן בבכור זה ליתנו לבן בתו או לבן אחותו שהוא כהן, ואותה טובת הנאה יתן הבעל הבית בשביל החרם.

מו. למה נקטה המשנה כמה מוכן אדם רוצה ליתן בבכור זה ליתנו לבן בתו' או 'בן אחותו' שהוא כהן, ולא נקט 'בן בנו' או 'בן אחיו'?

(רש"י)

דוקא 'בן בתו' ובן 'אחותו' כהן, והיינו כשהנותן מעות לבעל הבכור ישראל הוא. אבל בן 'בנו' או בן 'אחיו' כהן, נמצא שהנותן מעות גם כן כהן הוא, וכיון שהבכור ראוי לעצמו, נראה כ'כהן המסייע בבית הגרנות' לדוש ולזרות כדי שיתנו לו תרומותיו בשכרו, דאסור משום דאשתכח דלא שקיל בתורת תרומה, אלא בתורת שכר.

מז. רבי יהודה בן בתירא דסבירא ליה סתם חרמים לבדק הבית, מה למד מדכתיב 'כשדה חרם, לכהן תהיה אחוזתו'?

שישראל שהחרים שדה ונתנה לכהן שהיה באותו משמר, ואחר כך הקדיש הכהן השדה, לא יאמר הכהן הואיל ואם יגאלנה אחר ויגיע יובל תתחלק השדה לכהנים כדין המקדיש שדה אחוזה. עכשיו שאני מוחזק בה תהא שלי, שהרי דין הוא אם בשל אחרים אני זוכה [אם היה ישראל מקדיש שדה אחוזתו כשיגיע יובל תתחלק לי], בשל עצמי לא כל שכן. אלא לפינן מדכתיב גבי מקדיש שדה אחוזה כשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו, דלכאורה מה למדנו שדה אחוזה משדה חרם, אלא הרי זה בא ללמד ונמצא למד; מקיש שדה חרם דכהן לשדה אחוזה של ישראל, מה שדה אחוזה שהקדיש ישראל וגאלה אחד מן הכהנים, תצא מידו ביובל ותתחלק לכל בני המשמר [כדילפינן לעיל ד'אחוזתו' שלו ואין זו שלו], אף שדה חרמו יוצאה מתחת ידו ומתחלקת לאחיו הכהנים.

מה. מחיבין ילפי חכמים לדין זה דכהן שהקדיש שדה חרמו שהרי הוא יוצא מתחת ידו? ולמה לא למדו רבי יהודה בן בתירא מהתם?

חכמים: ילפי לדין זה מדהוה ליה למיכתב 'חרם' וכתיב 'בחרם', ילפינן מיניה שתייהם.

רבי יהודה בן בתירא: לא משמע ליה למידרש 'חרם' 'בחרם'.

קנין תורה

מ.מ. רבי יהודה בן בתירא דיליף מ'כל חרם קדש קדשים הוא לח' שסתם חרמים לבדק הבית, מנא יליף שהחרם חל על קדשי קדשים ועל קדשים קלים?

מילפוטא דרבי ישמעאל שיתבאר להלן [עי' שאלה ס'].

נ. למה פסק רב הלכה כרבי יהודה בן בתירא דסתם חרמים לבדק הבית, ולא כחכמים במשנתנו דסבירא לחו סתם חרמים לכהנים?

משום דבברייתא שנינו איפכא, דלרבנן סתם חרמים לבדק הבית, ולרבי יהודה בן בתירא סתם חרמים לכהנים. ואף דודאי לא שביק המשנה ועביד בברייתא, אלא דהפך גם המשנה, והא דהפך המשנה מפני הברייתא ולא איפכא, הוא משום שרב גמר מרביה דמשנתנו משבשתא היא.

נא. ולפי זה, האיך מתפרש הא דאמר רב 'הלכה כרבי יהודה בן בתירא', הא הוה ליה למימר 'הלכה כחכמים'?

כוונתו לומר, דלפי גירסתנו דגרסינן להיפוך שלרבי יהודה בן בתירא סתם חרמים לבדק הבית, נמצא דהלכה כרבי יהודה בן בתירא.

נב. רב יהודה שאמר לו לאותו אדם בפומבדיתא שהחרים נכסיו, שיקח ד' זוזי ויחלל עליהם נכסים המותרים, ויזרוק המעות לנהר; האם סבירא ליה סתם חרמים לבדק הבית, או סתם חרמים לכהנים?

סבירא ליה סתם חרמים לבדק הבית והם הקדש, ולכן היה מועיל להם פדיון. דאם היה סתם חרמים לכהן, הרי אין להן פדיון אלא צריך ליתנו לכהן.

נג. האיך אמר רב יהודה לחללו על ד' זוזי, הרי הנכסים שוים הרבה יותר מזה?

כדאמר שמואל, הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה, מחולל.

נד. האיך אמר רב יהודה לעשות כן לכתחילה, הא שמואל לא אמר אלא דבדיעבד אם עשה כן הרי הוא מחולל?

הא דאין לעשות כן לכתחילה, היינו רק בזמן שבית המקדש היה קיים דיש פסידא להקדש כשמחללו באופן זה. אבל בזמן הזה דליכא בית המקדש וליכא פסידא להקדש אלא איסורא הוא דרביעא עליה, אפילו לכתחילה נמי יכול לעשות כן לפדותה על פחות משוויה.

נה. אם סבירא ליה הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה מחולל, למה אמר לו רב יהודה לחללו עד ד' זוזי ולא אמר לחללו על שוה פרוטה?

משום שרצה לפרסומי מלתא. ואם היה מחללו על פרוטה, לא היה בה פרסומי מילתא.

נו. מה אמר עולא, האיך היה מורה לעשות בההוא שהחרים נכסיו? ולמה?

שיש ליתן כולם לכהנים, דסבירא ליה סתם חרמים לכהנים.

קנין תורה

נא. מנא ילפינן שדברים אלו אין נוהגין אלא בזמן שהיובל נוהג, ולא בזמן שאין היובל נוהג; (א) עבד עברי, (ב) שדה אחוזה ליגאל בגירוע, (ג) בתי ערי חומה שאין כופין ללוקח אם בא מוכר לגאלה תוך שנה, (ד) שדה חרם, (ה) שמצווה ישראל להחיות גר תושב?

(א) עבד עברי: שנאמר עד שנת היובל יעבד עמך.

(ב) שדה אחוזה ליגאל בגירוע: שנאמר ויצא ביובל ושב לאחוזתו.

(ג) בתי ערי חומה שאין כופין ללוקח אם בא מוכר לגאלה תוך שנה: דכתיב לא יצא ביובל.

(ד) שדה חרם: דכתיב והיה השדה בצאתו ביובל קודש לה' כשדה חרם.

(ה) שמצווה ישראל להחיות גר תושב: מגזירה שוה 'טוב' 'טוב', דכתיב בעבד עברי כי 'טוב' לו עמך, וכתיב בגר תושב

לא תסגיר עבד אל אדוניו וגו' עמך ישב בקרבך במקום אשר יבחר באחד שעריך ב'טוב' לא לא תוננו.

נח. האידך תירצו רב יהודה ועולא הברייתא דמבואר דאין שדה חרמים נוהג אלא בזמן יובל שהיובל נוהג, ואם כן לא חל החרם של אותו אדם בפומבדיתא כלל?

דבמקרקעי אכן אין חרם נוהג בזמן הזה כדכתיב בצאתו ביובל כשדה חרם, אבל במטלטלי נוהג חרם אף בזמן שאין יובל נוהג.

נב. והאידך יתורין לפי זה המעשה דפומבדיתא, הא חתם מקרקעי נמי הוה?

מקרקעי דחוצה לארץ כמטלטלי דארץ ישראל דמי.

ס. כתוב אחד אומר גבי בכור 'כל הבכור אשר יולד וגו' הזכר תקדיש לה' אלקיך, וכתוב אחד אומר 'אך בכור אשר יבוכר לה' בבהמה לא יקדיש איש אותו וגו', ולכאורה אי אפשר לומר 'תקדיש' שכבר נאמר 'לא יקדיש', וכן אי אפשר לומר 'לא יקדיש', שכבר נאמר 'תקדיש'; לרבי ישמעאל, להכמיה?

לרבי ישמעאל: 'לא יקדיש' - שאי אפשר להקדיש הבכור עצמו שיהא שם זבח אחר חל עליו, 'תקדיש' - אבל אתה יכול להקדיש בכור 'הקדש עליו', דהיינו להעלותו בדמים ליתן טובת הנאתו לכהן.
לחכמים: ילפינן מ'אל תקדיש' ללאו, שאם מתפיסו לשם זבח אחר, עובר בלאו.
ומהפסוק 'תקדיש' ילפי, שאם נולד בכור בעדרו שמצוה להקדישו לשם בכור ואף על פי שהוא קדוש מאליו, שנאמר הזכר תקדיש.

סא. מתיבין למד רבי ישמעאל הך דין שבכור שנולד מצוה להקדישו?

רבי ישמעאל באמת חולק על דין זה, דהרי אף אם אינו מקדישו הרי הוא קדוש, דהרי קדושתו מרחם הוה. ואם כן בהכרח שאינו צריך להקדישו, ולא סבירא ליה הך דרשה.

דף כ"ט ע"ב

סב. המוכר שדהו בזמן שהיובל נוהג, כמה זמן צריך להמתין עד שגאלה? ומנא ילפינן ליה?

צריך להמתין לפחות שתי שנים מזמן המכירה. וילפינן ליה מדכתיב במספר שני תבואות ימכר לך ודרשינן מדכתיב 'שני תבואות' בלשון רבים, שצריך המוכר להשאירו ביד הלוקח לפחות שתי שנים.

קנין תורה

סג. מה דייקן מדקתני 'אינו מותר לגאול', ולא קתני 'אינו גואל'?

דאיסורא נמי איכא בגאולה זו, והלכך אסור למוכר אפילו להראות זוזין ללוקח, כדי שייטב בעיניו להחזירה לו.

סד. אם עבר וגאלה פחות משתי שנים מזמן המכירה, מי עובר באיסור עשה, ומנלן; המוכר או הלוקח?

שניהם; המוכר, דכתיב במספר שני תבואות ימכר לך. ולוקח, דכתיב במספר שנים אחר היובל תקנה, דמשמע שתהא קנויה לו השדה שתי שנים, ואי מהדר ליה לפני שתי שנים, עובר בעשה.

סה. מה הדין במוכר שדהו בשנת היובל עצמה, ולמה; לרב, לשמואל?

לרב: השדה מכורה ויוצאה ביובל, וזה הלוקח איבר מעותיו.
לשמואל: אינה השדה מכורה כל עיקר, והמעות חורין. ויליף כן שמואל מקל וחומר, דמה שדה המכורה כבר קודם היובל, יוצאה ביובל, שדה שאינה מכורה אינו דין שלא תימכר.

סו. מנא ילפינן שאין אדם מוכר את בתו כשהיא נערה?

מקל וחומר, דמה בתו המכורה כבר יוצאה בימי נערות, בתו שאינה מכורה, אינו דין שלא תימכר.

סז. לרב דמכירה ליה דהשדה מכורה ויוצאה, ולא דריש לקל וחומר דשמואל, מאי שנא מזה דילפינן הך קל וחומר לענין שאין אדם מוכר בתו נערה?

שאני התם דבתו שמכר בקטנותה ויצאה בת חורין בסימני נערות, אינו יכול שוב למוכרה לעולם, הלכך יציאה גמורה היא ואיכא למימר קל וחומר שאם אינה מכורה לא כל שכן שלא תימכר. אבל שדה היוצאה לבעלים ביובל, כיון שיכול לשוב ולמוכרה אחר היובל אם ירצה, הלכך בשנת היובל נמי רשאי למוכרה.

סח. מניין שמוכרין שדה אחוזה סמוך ליובל? ומניין שמוכרים מופלג מן היובל?

סמוך ליובל: אחר היובל שנים תקנה. מופלג מן היובל: לפי רוב השנים לפי מעוט השנים.

סט. האיד תירין רב הברייתא, "בשנת היובל עצמה לא ימכור אדם את שדהו, ואם מכר אינה מכורה", דלכאורה מבואר כשמואל, שהמוכר שדהו בשנת היובל אינה מכורה כל עיקר?

פירוש הברייתא הוא שאינה מכורה למספר שני תבואות - שלא תשהה ביד הלוקח כלום, שהרי באותה שנה עצמה לקחה מידו. אבל מכורה היא לכך שיאבד מעותיו.

ע. מה הדין כשמוכר שדה אחוזה שנת אחת לפני יובל, והגיע יובל, מתי חוזר השדה לבעליו?

משלימין לו שנה אחת אחר היובל.

קנין תורה

ע"א. לרב, מאי שנא מוכר שדה אחוזה שנה אחת לפי יובל דמשלימין לו שנה אחת אחר יובל, מהמוכר שדה ביובל עצמה דמכורה ויוצאה מיד, ואין משאירין השדה ביד הלוקח שתי שנים לאחר יובל?

דכשנמכר שנה לפני יובל, כיון דנחית לאכילה שהרי קודם היובל התחיל לאוכלה, הלכך מקיימינא ליה קרא כדכתיב **שני תבואות**. אבל הקונה בשנת היובל, כיון דלא נחית לאכילה מיד חוזר השדה לבעליו.

ע"ב. המוכר עבדו לעובד כוכבים, למה יצא לחירות? (רש"י)

קונסין אותו לפדותו משום דאפקעיה ממצות.

ע"ג. לפי מה שנסתפק רב ענן לומר דלשמואל שדה המכורה ביובל אבד הלוקח מעותיו, אם כן מה יש בין רב לשמואל? (ב' דרכים ברש"י)

(א) אי שמיט לוקח וקצצן לאילנות שהיו בה; לרב דאמר מכורה היא, שדה הדרא ואילנות דקץ קץ. אבל לשמואל דאמר אינה מכורה ומעות מתנה, הדרי גם אילנות, ואף על גב דלוקח לא שקל זוזי.
(ב) כגון שמכר עמה מטלטלין והחזיק לוקח בקרקעות ולא משך המטלטלין, דקיימא לן (במס' קידושין דף כ"ו.) נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף בשטר ובחזקה, ואין צריך משיכה. לרב דאמר מכורה ויוצאה, שדה הדרא ומטלטלין מיקנו. לשמואל דאמר אינה מכורה ומעות מתנה, לא מיקנו מטלטלי דחזקה דקרקע לא הויא חזקה.

ע"ד. האיך הוכיחו שהא דאמר שמואל שאבד הלוקח מעותיו היינו במוכר עבדו לעובד כוכבים או לחוץ לארץ, ולא בשדה המכורה ביובל?

מדשנינו בברייתא, המוכר עבדו בחוץ לארץ יצא לחירות, וצריך גט שיחרור מרבו שני. ומדקרי ליה לשני 'רבו', אלמא שהמקח חל, והלוקח מפסיד מעותיו. וכיון דבההיא חזינן שאין מעותיו חוזרין, על כרחך כי קאמר שמואל שאינה מכורה ומעותיו חוזרין היינו במוכר שדהו בשנת היובל.

ע"ה. אם מפורש בברייתא דמוכר עבדו לעובד כוכבים או חוץ לארץ מכירתו מכירה, האיך הסתפק בה רב ענן?

דלא שמע הך ברייתא דצריך גט שיחרור מרבו השני.

❧ דף ל' ע"א ❧

ע"ו. למה לא היה אפשר להוכיח דלשמואל המוכר שדה בשנת היובל מעות חוזרין, מהא דאמר שמואל 'אינה מכורה'?

דיש לומר דאינה מכורה, אבל המעות שנתן לוקח למוכר מתנה הן ביד מוכר.

ע"ז. המקדש אחרתו, מה הדין עם המעות, ולמה; לרב, ולשמואל?

לרב: מעות חוזרין, דאדם יודע שאין קדושין תופסין באחרתו וגמר ונתן המעות לשם פקדון.
לשמואל: מעות מתנה, דאדם יודע שאין קדושין תופסין באחרתו, וגמר ונתן לשם מתנה.

קנין תורה גליון

עח. בהמוכר עבדו בחוצה לארץ, למה קנסינן ללוקח שיוציאו ואין המעות חוזרין, ולא קנסו למוכר שיהו מעות חוזרין ויוציאו מוכר לחירות?

דומה לעכבר הגונב ומניח בחור, שאם לא היה לו חור להניח בו לא היה גונב, נמצא שהחור הוא הגנב דקא גניב ליה. והבא נמי אם לא היה המוכר מוצא לוקח, לא היה מוכרו. ואף דבלי העכבר, לא היה לו להחור הגניבה, ונמצא שהעכבר הוא גנב כמו החור, מכל מקום מסתברא דהיכא דאיתיה לאיסורא קנסינן - דהיינו לוקח שהעבד אצלו.

עז. האם שנים אלו עולה למנין שתי שנים שצריך המוכר שדה אחוזה להשאירו האצל הלוקח, ולמה; (א) שנת שדפון, (ב) שנת ירקון, (ג) שנת שביעית, (ד) נרה הלוקח [חרשה אבל לא זרעה], (ה) הובירה הלוקח?

(א-ג) אינן עולין, דכתיב שני תבואות והיינו שנים הראויין לתבואה תשעה ביד לוקח.
(ד-ה) עולין למנין שנים, דאיהו אפסיד אנפשיה.

פ. כיון דקתני שאם הובירה הלוקח לגמרי מכל מקום עולה לו למנין שנים, למה איצטריך לאשמעינן דאם נרה שעולה לו למנין? לאשמעינן דבאופן שנרה, אין הלוקח יכול לומר תן לי בנוסף לדמי הפדיון דמי הניר שהשקעתי בתוך השדה. קא משמע לן דאינו נותן אלא דמי פדיון השדה.

פא. היכן מצינו לרבי אליעזר שלוקח אוכל בעל כרחו של מוכר שלש תבואות לפני הפדיון?

אם מוכר השדה לפני ראש השנה והיא מליאה פירות, נמצא הלוקח אוכל ממנה שלש תבואות לפני הפדיון; (א) פירות העומדת בה בשעת קנייה, (ב-ג) שתי תבואות בשתי שנים שתהא בידו אחר כך.

פב. למה אין המוכר יכול לומר ללוקח כשבא לפדותה לסוף שתי שנים, הנח לפני השדה מליאה פירות כדרך שהנחת לפניך כשמכרתי לך?

דכתיב מספר שני תבואות ימכר לך, ולא כתיב 'מספר שנים', למדנו דכל תבואות שבשתי שנים הוה ללוקח.

פג. בכמה גואל הבעלים את השדה, ומנלן; (א) מוכר ללוקח ראשון במנה, ואח"כ מוכר הראשון ללוקח שני במאתים, (ב) מוכר ללוקח ראשון במאתים, ואח"כ מוכר הראשון ללוקח שני במנה, (ג) מוכר ללוקח במנה, ואח"כ השביחה מאליה ועמדה על מאתים, (ד) מוכר ללוקח במאתים, ואח"כ נתקלקלה ופחתו דמיה ועמדה על מנה, (ה) מוכר ללוקח ראשון במאתים, ומכרה הראשון ללוקח שני במנה, ונתייקרה ביד השני ועמדה על מאתים?

(א) מוכר ללוקח ראשון במנה, ואח"כ מוכר הראשון ללוקח שני במאתים: אין הבעלים מחשבים את דמי הפדיון אלא עם הראשון, דהיינו לפי החשבון של מנה. ויליף ליה רבי מדכתיב בפדיון שדה אחוזה והשיב את העודף לאיש אשר מכר לו דהיינו למי שהבעלים מכרה לו.

(ב) מוכר ללוקח ראשון במאתים, ואח"כ מוכר הראשון ללוקח שני במנה: אין הבעלים מחשבים את דמי הפדיון אלא עם לוקח שני. ויליף ליה רבי מדכתיב וחשב את שני ממכרו והשיב את העודף לאיש, ודרשינן דהיינו לאיש אשר בתוכו.

(ג) מוכר ללוקח ראשון במנה, ואח"כ השביחה מאליה ועמדה על מאתים: אין מחשב הפדיון אלא לפי החשבון של מנה, ויליף ליה רבי דוסתאי בן יהודה מדכתיב והשיב את העודף העודף שבידו מדמי המכירה.

קנין תורה

(ד) מכר ללוקח במאתים, ואח"כ נתקלקלה ופחתו דמיה ועמדה על מנה: אין מחשבין אלא במנה. ויליף ליה רבי דוסתאי בן יהודה מדכתיב והשיב את העודף דהיינו העודף שהקרקע שזה יותר על מה שמגיע לחשבון שמנכה לו הלוקח לשנים שאכלה. [אבל לרבי דלא דריש העודף לעולם צריך לגאולה כפי המכר דהיינו ביוקר; תוספות].

(ה) מכר ללוקח ראשון במאתים, ומכרה הראשון ללוקח שני במנה, ונתייקרה ביד השני ועמדה על מאתים: לרבי דיליף ליה מהא דכתיב לאיש אשר בתוכה, אינו נותן אלא לפי החשבון של מנה, כיון שזהו מה שנתן השני. לרבי דוסתאי בן יהודה, נותן לפי החשבון של מאתים ממה נפשך; אם אזלינן בתר העודף שבידו, הרי נטל מאתים מלוקח הראשון. ואם אזלינן בתר עודף שבקרקע, הרי עכשיו שזה היא מאתים.

פד. למה דרשינן הפסוקים של גאולת השדה לקולא למוכר, ולא לקולא לטובת הלוקח?

משום דילפי ליה בגזירה שוה 'גאולה' 'גאולה' מעבד עברי, דכתיב בשדה אחוזה ומצא כדי 'גאולתו', וכתיב בעבד עברי 'גאולה' תהיה לו וכמו דבעבד עברי אזלינן לקולא לטובת העבד, כמו כן בשדה אחוזה אזלינן לקולא לטובת המוכר.

פה. עבד עברי שבא לפדות עצמו מאדונו, כמה מנכה לו באופנים אלו, ומנלן; (א) נמכר העבד במנה, והשביח ועמד על מאתים, (ב) נמכר העבד במאתים, והכסיף ועמד על מנה?

(א) נמכר העבד במנה, והשביח ועמד על מאתים: מחשב כמה שנים יש משעה שנמכר, ומחשב כמה מגיע מאותו מנה לכל שנה ושנה, שנאמר מכסף מקנתו דהיינו מכסף שנמכר בו, ולא מה שהוא שוה עכשיו.
(ב) נמכר העבד במאתים והכסיף ועמד על מנה: אין מחשבין כסף פדיתו אלא לפי החשבון של מנה, שנאמר כפי שניו משמע כפי שנים שעמד בהן עכשיו, לפי מה שהוא שוה באותה שעה.

פי. מנא ילפינן דינים הנ"ל אף בעבד עברי שנמכר לישראל, הא הפסוקים איירי בעבד עברי שנמכר לעובד כוכבים?

מגזירה שוה ד'שכיר' 'שכיר', דכתיב בנמכר לעובד כוכבים כימי 'שכיר' יהיה עמו, וכתיב בנמכר לישראל כי משנה שכר 'שכיר' עבדך וגו'. כמו בנמכר לעובד כוכבים אזלינן לקולא להעבד, אף בנמכר לישראל אזלינן לקולא להעבד.

דף ל' ע"ב

פז. למה דרשינן הפסוקים בגרעון כסף של עבד עברי לקולא לטובת העבד, ולא לטובת האדון; לחזה אמינא הראשון, והאיך נדחה?

לחזה אמינא הראשון: משום דמצינו דהיקל רחמנא גביה, כדילפינן מדכתיב גבי עבד עברי כי טוב לו 'עמך' שיהא העבד עמך במאכל עמך במשתה - שלא תהא אתה אוכל פת נקיה והוא אוכל פת קיבר, אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש, אתה ישן על גבי מוכין והוא ישן על גבי קרקע. מיכן אמרו הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו. וכיון שהקילו לטובת העבד בענינים אחרים, מסתבר שהקילו אצלו גם לענין פדיון.
אבל נדחה: אדרבה יש סברא דנחמיר על העבד לענין פדיון, דודאי לא בא לידי כך שנמכר בעבד עברי אלא מפני שהיה רשע ועשה סחורה בפירות שביעית.

קנין תורה

פח. מה הוא סדר העונשים המגיע למי שעושה סחורה בפירות שביעית?

(א) אדם נושא ונותן בפירות שביעית, לסוף מוכר את מטלטליו. (ב) אם לא הרגיש לשוב מן העבירה, לסוף מוכר את שדותיו. (ג) אינו עולה על דעתו שעבר עבירה, עד שלסוף מוכר את ביתו. (ד) אינו עולה על דעתו שעבר עבירה, עד שמוכר את בתו לאמה. (ה) אינו עולה על דעתו שעבר עבירה, עד שלוח ברבית. (ו) אינו עולה על דעתו שעבר עבירה, עד שמוכר את עצמו לעבד. ולא רק לישראל אלא אפילו לגר, ולא לגר צדק, אלא לגר תושב הוא נמכר, ואפילו לעובד כוכבים, ואפילו נעשה משרת לעבודה זרה עצמה לחטוב עצים ולשאוב מים.

פז. למה מתחילה גבי מכירת מטלטלין אמרינן 'לא הרגיש', ואילו לאחר מכירת שדותיו אמרינן 'לא באת לידו' דמשמע שלא יעלה על לבו שהוא עושה שום עבירה?

דאמר רב הונא, עבר אדם עבירה ושנה בה, הותרה לו. ואין הכוונה דבאמת 'הותרה לו', אלא דנעשית לו כהיתר - שדומה בעיניו כהיתר. הלכך בפעם הראשון שלא עבר עדיין אלא פעם אחת, תני 'הרגיש' דמשמע שהיה יודע ונותן אל לבו שהיה עובר עבירה, אבל לא נרתע ממנו. ובפעם שניה תני 'לא באת לידו', שאפילו על לבו אין עולה שתהא עבירה.

צ. האיך ילפינן שהעושה סחורה בפירות שביעית לבסוף מוכר בתו לאמה, הא לא כתיב מכירת בתו בפרשה זו?

דהרי עדיף לאדם שימכור בתו לאמה מללוות בריבית, שסתם מוכר בתו לאמה אינה שתהא אלא עד שיגיעו ימי נערות, ואם בא לפדותה בתוך כך מחשב הדמים שמכרה כמה מגיע לכל שנה שהיתה ראויה להיות ביד האדון, ולפי אותו חשבון המגיע לכל שנה מנכה לו האדון לכל שנה ושנה ששמשו, נמצא דכסף הפדיון פוחת והולך בכל שנה ושנה. ואילו בריבית, חובו מוסיף והולך בכל שנה. ואם כתיב בפרשה זו שילוח ריבית, ודאי שכבר מכר בתו לאמה.

צא. למה דרשינן הפסוקים בגרעון כסף של עבד עברי לקולא לטובת העבד, ולא לטובת האדון; לחוה אמינא השני, והאיך נדחה?

לחווה אמינא השני: דאפילו הכי אהדריה קרא שיהו מרחמין עליו לפדותו. דשנינו בברייתא דבי רבי ישמעאל, דהוה אמינא הואיל והלך ומכר עצמו לעבודת כוכבים אידחה אבן אחר הנופל - כלומר שלא יגאל לעולם, לכן ילפינן מדכתיב גאולה תהיה לו אחד מאחריו יגאלנו הרי שהתורה הקיל עליו וצוה לפדותו. ולכן תמיד אזלינן לקולא בתר העבד. אבל נדחה: דלמא הא דאמרינן גאולה תהיה לו שיפדנו מיד העובד כוכבים, הוא כדי שלא יטמע בעובדי כוכבים. אבל לעולם לענין פדיונו נחמיר עליה שישלם מה שיותר - או כפי מה שנמכר, או כפי מה שהוא עכשיו.

צב. למסקנא, האיך למדו מדכתיב 'אם עוד רבות בשנים לפיהן ישוב גאולתו מכסף מקנתו', וכתיב 'אם מעט נשאר בשנים וכו' כפי שני ישיב את גאולתו, דלעולם אזלינן להקל בתר העבד?

דלכאורה קשה, וכי יש שנים מרובות שתהא שנה יתירה מחבירתה דקאמר קרא אם עוד רבות בשנים, או שנה פחותה מחבירתה דכתיב אם מעט נשאר בשנים. אלא הכי קאמר קרא, אם יש ריבוי בכספו בשנים שהוא עומד בהן - כלומר מה שהשביחו, ישיב גאולתו מכסף מקנתו - דאין מחשב אלא כמה שנמכר. ואם מעט נשאר דמיו בשנים שהוא עומד בהן - כגון שהכסוף, כפי שני ישיב את גאולתו.

קנין תורה גליון

צ"ה. למה אין לפרש דהכי קאמר קרא, אם נשאר 'עוד רבות בשנים' שכבר עבד ב' שנים ונשאר ד' שנים, יתן כמה שמוגיע לארבע שנים מכסף מקנתו לפי חשבון שקנאו, ואם נשאר 'מעט בשנים' דהיינו שעבד ארבע שנים ונשאר ב', יתן כמה שמוגיע לד' שנים לפי שנים שהיה עדיין חייב לעוברדו?

דאם כן, נכתוב 'אם עוד רבות שנים', ומדכתיב 'בשנים' דרשינן שאם נתרבה כספו בשנים, נפדה מכסף מקנתו, ואם נתמעט כספו בשנים, נפדה כפי שניו.

צ"ד. איזה דינים בגאולת שדה אחוזה שנמכר להדיוט נלמדו מדכתיב 'ואיש כי לא יהיה לו גואל (א) והשיגה ידו (ב) ומצא (ג) כדי גאולתו'?

(א) והשיגה ידו: שלא ילוח מעות כדי לגאלה, דכתיב והשיגה ידו. (ב) ומצא: שלא ימכור המוכר שדה רחוק שיש לו, כדי לגאול זו שמכר שהיא קרובה לו, וכן לא ימכור שדה רעה שיש לו כדי לגאול זו שמכר שהיא יפה, דכתיב ומצא פרט למצוי כבר בידו. (ג) כדי גאולתו: שלא יגאל לחצאין, דכתיב כדי גאולתו ולא לחצאין.

צ"ה. למה דרשינן הכא 'ומצא' פרט למצוי, ומשמע 'ומצא' היינו מה שלא היה עדיין בידו, ואילו לענין חיובי גליות דרשינן מ'ומצא' את רעהו ומת למעט ממציא את עצמו דפטור מגלות, ומשמע ד'מצא' מידי דאיתיה מעיקרא משמע?

הכא מענינא דקרא והכא מענינא דקרא. בשדה אחוזה היינו דומיא ד'השיגה ידו', מה השיגה ידו דהשתא דודאי מעיקרא כשמכרה לא היתה ידו משגת, כדכתיב כי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו, אף 'מצא' נמי דהשתא. ובחיובי גלות היינו דומיא ד'יער', מה יער מילתא דאיתיה מעיקרא, אף 'מצא' היינו מילתא דאיתיה מעיקרא.

צ"ו. מנא ילפינן דלענין הקדש מותר [למכור שדה אחרת כדי לגאול את זו, או] ללות כדי לגאול, ולגאול לחצאין? ומהו טעם הדבר שמקילין בפדיון הקדש יותר מגאולת הדיוט?

ילפינן: מדכתיב בהקדש ואם גאל יגאל מלמד שלוח מאחר וגואל, וגואל לחצאין, [וכיון דאשמועינן שלוח וגואל כל שכן שמוכר ברחוק או ברעה כדי לגאול; עי' שינון בהערה].
טעם הדבר: לפי שמצינו במוכר שדה אחוזה שיפה כחו, שאם הגיע יובל ולא נגאלה חוזרת לבעלים, הורע כחו שאינו לוח וגואל ואינו גואל לחצאין. אבל מקדיש שדה אחוזה הואיל שהורע כחו שאם הגיע יובל ולא נגאלה יוצא לכהנים, לכן יפה כחו שלוח וגואל וגואל לחצאין.

צ"ז. האידך תירצו סתירת הבריות, דבכרייתא אחד שנינו שהמקדיש שדה אחוזה לוח וגואל, וגואל לחצאין, ואילו בכרייתא אחר שנינו שאינו לוח וגואל ואינו גואל לחצאין?

הא דשנינו בכרייתא שאינו לוח וגואל ואינו גואל לחצאין, היינו רבנן שחולקים על רבי שמעון.
ובכרייתא דשנינו שלוח וגואל וגואל לחצאין, היינו רבי שמעון דאמר בכרייתא שבהקדש לוח וגואל וגואל לחצאין.

דף דף ל"א ע"א

צ"ח. המוכר בית בבתי ערי חומה, מאיזה זמן יכול לגאול; לתנא דמשנתינו, ולרבי?

לתנא דמשנתינו: הרי זה גואל מיד ואפילו בו ביום שמכרה מותר לגאול.
לרבי: צריך להמתין ב' ימים.

קנין תורה

צ"מ. מנא יליף רבי דצריך להמתין ב' ימים?

מדכתיב 'ימים' תהיה גאולתו שאין ימים פחות משנים, שלא תשהא ביד לוקח פחות משני ימים.

ק. למסקנת הגמ', מה ילפינן לרבי ולרבנן, מדכתיב; (א) 'ימים תהיה גאולתו', (ב) 'תמימה', (ג) 'עד תום שנת ממכרו'?

(א) 'ימים' תהיה גאולתו: לרבי, שאינו גואל פחות מב' ימים. לרבנן, דין 'מעט לעת' - שאם מכרה באחד בניסן בחצי היום, אין מונין לו שנה עד שיגיע חצי היום של אחד בניסן הבא.

(ב) תמימה: לעיבורה, לרבנן שבשנה מעוברת נותנים למוכר גם חודש העיבור לגאול את ביתו, ולרבי שנותנים לו שנה ועיבורה.

(ג) עד תום שנת ממכרו: לרבי, בין דין מעט לעת ובין דבעינן מיום ליום. לרבנן, רק דין מיום ליום.

קא. בתי ערי חומה שנפדה תוך שנה האם הוא רבית גמורה?

לתנא דמשנתינו, הרי זה כמין רבית - שכשמחזיר לו מעותיו בתוך שנה, ואין הלוקח מנכה לו כלום, נמצא שנשתמש בביתו בשכר המתנת מעותיו. אבל אינו רבית גמורה, משום דרבית לא מיקרי אלא על ידי הלואה ולא על ידי מכר. לתנא דברייתא, הרי זו רבית גמורה, אלא שהתורה התירתו.

קב. מי שהיה חייב לחבירו מנה, ומשכן לו שדהו על אותו מנה, האם מותר לכתוב לו 'אם לא אתן לך מנה מוכן ועד שלש שנים, הרי היא שלך'; (א) בזמן שהמוכר אוכל פירות, (ב) בזמן שהלוקח אוכל פירות?

(א) בזמן שהמוכר אוכל פירות: לכולי עלמא מותר.

(ב) בזמן שלוקח אוכל פירות: לתנא קמא, אסור שמא יגאלנה בתוך שלש ונמצא שאכלם ברבית. לרבי יהודה, אף בזמן שהלוקח אוכל פירות, מותר.

קג. מחיבן הביא רבי יהודה ראייה לדבריו שאף בזמן שלוקח אוכל פירות מותר? והאיך דחו רבנן ראייתו?

רבי יהודה: הביא ראייה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדהו מכר על פי רבי אלעזר בן עזריה, ולוקח אוכל פירות היה. וחלקו עליו רבנן: שבאותו מעשה מוכר אוכל פירות היה, ולא לוקח.

קד. במה נחלקו רבי יהודה ורבנן? (רבי יוחנן, רבא)

(א) רבי יוחנן: תנא קמא סובר 'צד אחד ברבית' שאם יגאלנה יהא רבית ואם לאו לא יהא רבית, אסור. ורבי יהודה סבירא ליה צד אחד ברבית מותר.

(ב) רבא: לכולי עלמא צד אחד ברבית אסור כי האי גוונא, הואיל ומעיקרא בתורת הלואה אתא לידיה. ורבי יהודה לא התיר אלא באופן שהתנו מתחילה שאם יגאלנה המוכר בתוך שלש יחזיר לו הלוקח הדמים מפירות שאכל. ונחלקו ברבית על מנת להחזיר האם מותר או לא.

קנין תורה

ק"ה. במה נחלקו תנא דמשנתנו ותנא דברייתא אם מוכר בית בבתי ערי חומה רבית גמורה היא והתורה התירה או דלא הוה רק כמין רבית אבל אינו רבית גמורה? [רבי יוחנן, רבא (רש"י)]

(א) רבי יוחנן: תנא דמשנתנו סובר כרבי יהודה ד'צד אחד ברבית' - דהיינו רבית הבאה על ידי מכר שאם יגאלנה יהא רבית ואם לאו לא יהא רבית - מותר, ותנא דברייתא סבירא ליה כרבנן דברייתא ד'צד אחד ברבית' אסור.
(ב) רבא: לכולי עלמא צד אחד ברבית אסור היכא דמעיקרא אתא בידיה בתורת הלואה, ומתני' ותנא דברייתא בהא פליגי, דתנא דידן סבר אפי' צד אחד נמי לא הוי דהא בתורת מכר אתא לידיה. ותנא דברייתא סבר סוף סוף הויל ולידי רבית אתי צד אחד ברבית היא, וריבית גמורה היא אלא שהתורה התירה.

ברכות לראש משביר

ידידינו הנגידיים הנכבדים, רודפי צדקה וחסד, אוהבי תורה ומוקירי רבנן ותלמידיהון

משפחת קעמפלער שיחיו

נציבי חודש תמוז

לעי"נ הרבני החסיד המפורסם
מו"ה יעקב ב"ר מנחם ע"ה

זכות התורה תעמוד להם להתברך בכל משאלות לבם לטובה לאורך ימים ושנים טובות, ויתקיים בהם הבטחת נביאי אמת וצדק, לא ימושו מפיק ומפי זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם.

בברכת התורה
הנהלת חבורת קנין תורה

פינחס	לימוד היום	חזרת אומול	חזרת החודש
זונטאג	שבעה עשר בתמוז	כ"ט	כ"ט
מאנטאג	י"ח תמוז	כ"ט	כ"ט
דינסטאג	י"ט תמוז	כ"ט	כ"ט
מיטוואך	כ' תמוז	ל'	כ"א
דאנערשטאג	כ"א תמוז	ל'	כ"א
פרייטאג	כ"ב תמוז	ל'	כ"ב
שבת	כ"ג תמוז	חזרה	חזרה

בלק	לימוד היום	חזרת אומול	חזרת החודש
זונטאג	י' תמוז	כ"ז	י"ח
מאנטאג	י"א תמוז	כ"ז	י"ח
דינסטאג	י"ב תמוז	כ"ז	י"ט
מיטוואך	י"ג תמוז	כ"ח	י"ט
דאנערשטאג	י"ד תמוז	כ"ח	כ'
פרייטאג	ט"ו תמוז	חזרה	
שבת	ט"ז תמוז	חזרה	

מאנטאג דברים - ג' אב

בחינה לימוד החודש: דף כז. (מתני') - סוף המסכת
בחינה חזרת החודש: דף יט: (משקל ידי עלי וכו') - דף כז. (סוף פרק)

- איסור השגת גבול -

כל הזכויות ובכללן זכות צילום או העתקה אף לחלקים שמוזרות לחבורת קנין תורה שע"י עמודי ציון ד'אבוב ואין רשות לצלם או להעתיק באיזה אופן שהוא ללא רשות בכתב מהנהלה: 718-438-1188 x3
הערות על הגליון יתקבלו ברצון ע"י אימעייל: kinyantorah@amideizion.org, או פקס: 718-298-2044